Limir-Împărat

Ioan Slavici

Limir-Împărat

A fost ce-a fost... a fost odată o văduvă care avea o fată, Lia, şi văduva era săracă de nu mai ştia cum să-şi înnoade zdrenţele, iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creşteau flori pe unde-i călca piciorul şi da muguri lemnul uscat când ea punea mâna pe el.

Dimineţile, când se deştepta din somn, văduva suspina din greu, căci nopţile o visa totdeauna pe fata ei voioasă şi fericită înconjurată de

bogăţii şi gătită ca o împărătească, şi grea mâhnire o coprindea când o vedea săracă şi îmbrăcată în vestminte făcute din căpătate, dar peste puţin faţa mamei iar se înveselea, căci Lia era şi în sărăcia ei tot voioasă şi fericită, parcă ar fi încunjurată de bogăţii şi gătită cum o visase, ca o împărătească.

Sculată în crepetul zorilor de zi, Lia se furişa tiptil din coliba sărăcăcioasă, ca să nu turbure nici măcar prin răsuflarea ei somnul maicii sale, şi începea să mături preajma casei, să cureţe coteţele celor trei găini pe care le aveau, să-şi adune porumbeii şi să facă rânduială puind fiecare lucru la îndemână, după cum cere rostul lui. Şi cum mătura şi făcea rânduială, Lia nu începea de la pragul colibii, ci de la cel mai depărtat colţ al curţii, şi mâna gunoiul spre uşa de intrare, ca să nu rămîie nici un unghi nesocotit şi necurăţit. Când se scula, văduva stetea mai bucuros afară decât în casă, şi Lia ridica gunoiul din prag, îl ducea la locul lui, apoi intra ca să dereticească prin colibă, cântând voioasă, şi oglindă luminoasă se făcea toate sub mâna ei, încât, împărat de-ai fi fost, ţi-ai fi părăsit palatele ca să stai în coliba văduvei.

Iar când Lia ieşea din colibă, curtea era plină de flori răsărite pe urmele paşilor ei, care toate se clătinau plecându-se spre dânsa, dar îi ziceau întristate: „Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce eşti la fire, şi totuşi, mult mai ai să umbli şi să alergi, căci ursitul tău e dus după lume de 9 ani acum în pământ.”

Aşa azi, aşa mâne, multe zile de-a rândul tot aşa, până ce Lia n-a fost cuprinsă de un nespus dor de ducă.

- Am să plec, mamă, în lume, că nu rnă mai rabdă pământul şi mă duce dorul, zise ea. Sunt acuma fată mare şi eu şi mi se cuvine să-mi

caut rost în lume.

Văduva suspină, căci atâta copil avea şi ea şi mult îi era dragă fata, dar mamă era, ca orişicare mamă, norocul copilului său îl visa, iar norocul în lumea largă se găseşte.

- Mergi - îi zise dar - copila mea, şi nici spine, nici buruiană în cale să nu-ţi găseşti.

Lia frământă aluat din făină neagră şi-şi făcu o azimă de drum, apoi porni în cale lungă, nu cu opinci de oţel şi curele de viţel, ca Făt-Frumos din poveste, ci desculţă, ca o fată săracă, şi se duse zi de vară până în seară, peste văi şi dealuri, cum o ducea potecuţa pe care mai umblaseră şi alţii.

Cum se ducea aşa, iată că dă peste o turmă de oi, care păştea păzită de dulăi, în vreme ce păcurarii dormeau la umbră de mărăcini. Liei i se făcu milă de ea, căci dulăii erau toţi şchiopi de toate patru picioarele, iar oile, sărmanele, toate erau pline de scaieţi, de se făcuse pâslă bătucită lâna de pe ele.

- Oiţelor, dragelor - le zise Lia - ia veniţi la mama, ca să vă cureţe. Oile alergară din toate părţile şi se adunară împrejurul ei ca bobocii plouaţi împrejurul cleştii, iar ea se puse pe muncă grea şi lungă, ca să le scoată scaieţii din lână, unul cîte unul, încet şi cu băgare de seamă, cu degetele subţiri şi măiestre, ca nici pielcuţa să nu le doară, nici firele subţiri să nu se rumţpă.

Mult a stat aşa şi le-a curăţit, şi iar le-a curăţit, de s-au adunat vrafuri mari de scaieţi şi la dreapta şi ia stingă ei, dar nu s-a lăsat până ce nu le-a văzut toate curate şi cu lâna moale şi creaţă, parc-ar fi trecută

prin darac.

- Câţi scaieţi ai scos, atâte zile să ai - îi ziseră oile uşurate - şi orişicât de lung ţi-ar fi drumul, buruiană în cale să nu-ţi găseşti, mai ziseră şi ele, parc-ar fi ştiut vorba mamei.

- Dar voi, cânilor, dragilor, de ce şchiopătaţi fiecare de cîte toate patru picioarele? îi întrebă ea acuma pe dulăi.

- Pentru că suntem desculţi ca tine, iar nu încălţaţi ca oile - răspunseră ei - şi sunt mulţi spini şi multe mărăcini prin care avem să alergăm.

Lia iar se puse pe muncă lungă şi grea, ca să le scoată spinii din tălpi, tot unul câte unul, tot încet şi cu băgare de seamă, tot cu degetele subţiri şi măiestre, ca nici să nu simtă când îi scoate.

- Câţi spini ai scos, atâţi ani să numeri în viaţa ta - îi ziseră cînii - şi orişicât de lung ţi-ar fi drumul, peste spini în cale să nu dai.

Lia plecă mai departe uşurată, căci uşurat se simte omul care li-a făcut altora vreo uşurare, şi-şi urmă drumul pe potecuţa cea netedă şi curată, de era mare mulţumire să calci cu piciorul gol pe ea. Nu trecu însă mult şi dânsa iar se opri.

În drumul ei se zbătea în arşiţa soarelui o biată de râmuliţă, subţirică, străvezie şi plăpândă. Ar fi vrut, sărmana de ea, să intre în pământ, dar prea era bătătorit locul pe potecă, s-ar fi târât mai departe, dar i se sleiseră puterile şi rău o ardeau razele fierbinţi ale soarelui, care uscă şi seacă viaţa.

Liei i se făcu milă de ea, o luă frumuşel şi, dând cu ochii de un muşuroi, scurmă puţin pământul din el, o puse în scurmătură şi-o

acoperi.

- Scurtă să-ţi fie şi netedă calea, căci mare bine mi-ai făcut - grăi râma - şi să-ţi aduci aminte de mine când te vei afla în mare strâmtoare.

Plecând înainte, Lia văzu în zarea depărtării o pădure, dar cum mergea, pădurea venea, parcă, şi ea şi se apropia, încît ai fi crezut că aleargă - curat ca în poveste! Nu făcu, însă, Lia decât puţin drum, când dete peste o cârtiţă, care, orbită, sărmana, de lumina zilei, umbla buimacă şi deznădăjduită că nu mai poate să-şi găsească muşuroiul în care o aşteptau puişorii flămânzi.

I se făcu Liei milă şi de ea, o luă în poală şi o duse la muşuroiul în care pusese râma.

- Bine cu bine să ţi se răsplătească - îi zise cârtiţa - căci mare bine mi-ai făcut şi în greu drum ai plecat. Să ştii, însă, că din drum n-ai să te abaţi şi unde ţi se va sfârşi poteca, acolo să te opreşti.

Lia îşi urmă drumul, încă mai uşurată, şi haide! pe potecă înainte, tot mai aproape de pădurea deasă şi plină de buruiană mare şi de mărăcini înţesaţi.

Fiindcă în lumea aceasta drumurile toate se înfundă, pe înserate, când Lia a ajuns la pădure, s-a înfundat şi poteca cea netedă şi curată. Lia s-a oprit dar şi, nemaiştiind încotro să apuce, s-a aşezat pe iarba verde şi moale, s-a lăsat în paza duhurilor curate şi, obosită cum era, de drum, a adormit deodată cu asfinţirea soarelui.

Dimineaţa, în revărsatul zorilor, când s-a pomenit din somn, ochii ei s-au oprit asupra unei poteci netede şi curate, care şerpuia prin pădure, printre buruieni şi mărăcini.

Cârtiţa luase înţelegere cu râma şi peste noapte se adunaseră toate cârtiţele ca să taie rădăcinile mărăcinilor, toate râmele, ca să taie rădăcinile buruienilor şi să afâneze pământul în calea Liei, iar oile l-au bătucit cu unghiile lor cele tari şi cânii l-au netezit cu tălpile lor cele moi, încât era o mare mulţumire să calci pe el.

Lia îşi urmă dar drumul sprintenă şi voioasă până în prânzul cel mic, până în cel mare şi până în amurgul serii, când iar i se sfârşi poteca, şi dânsa iar se opri, iar se aşeză pe iarba verde şi moale şi iar adormi sub paza duhurilor curate. Când se pomeni a doua zi, ochii ei se opriră asupra florilor care crescuseră pe urma ei şi se plecau, ca de obicei, spre ea şi-i ziceau mai înviorate:

- Bună eşti, frumoasă eşti, harnică eşti, dulce la fire şi miloasă eşti, dar tot mai ai să umbli şi să alergi, ca să ajungi unde nimeni nu te aşteaptă.

Iar în partea cealaltă se urma poteca netedă şi curată printre spini şi mărăcini, parcă ar fi voit să zică: „Vino, fată şi mă calcă”.

A doua zi ca cea dintâi, iar a treia zi pe înserate poteca s-a sfârşit la o dărăpănătură de colibă pustie şi părăsită în mijlocul pădurii, s-o vezi şi să nu te mai uiţi la ea.

Lia, cu toate aceste, intră, căci acolo avea să se oprească, unde i se înfunda drumul.

Să vezi cu ochii şi să nu crezi cu gândul ceea ce era în colibă!

Era parcă Vântoasele au stat în ea şi şi-au făcut toate toanele: toate colţurile pline de păiengeniş îngreunat de praf şi de gunoaie, adunate din şapte ţări, iară pe jos şi pe pereţi, să ştii şi să nu mai spui nimănui

ce era şi cum! Lia se puse pe muncă lungă şi grea, ca să dereticească şi să cureţe, să adune gunoiul şi să-l care şi să-şi facă cuibul atât de curat ca pe iarba verde şi moale şi, în vreme ce ea lucra, poteca, pe cane venise se umpluse de flori care cântau voioase în adierea vântului de seară.

După ce s-a înnoptat bine, deodată s-a pornit afară un viscol parcă veneau Vântoasele, şi nu alta, şi răsunau prin văzduh zbierete şi ţipete de te treceau fiorii.

Cuprinsă de spaimă, Lia nu mai ştia ce să facă şi unde să se ascundă, unde să-şi găsească adăpost. Ea sări iute pe vatră şi se furişă-n cuptorul pe care-l curăţise de cenuşă, când deodată Ielele, nebunele, deteră năvală val-vârtej unele peste altele, care pe uşă, care pe fereastră, care prin crăpăturile din pereţi, căci se strecoară ele şi prin urechea acului.

Şi erau, neică, frumoase toate, care de care mai subţirică, şi mai uşoară, şi mai sprintenă, şi mai zburdalnică, şi gătite toate în haine ţesute ca păiengenişul, încât ochii Liei se deschiseră mari şi rămaseră înţepeniţi în ţâţânile lor, că nu se mai săturau să vadă şi să se uite cu jind de femeie jignită.

- Ce e aici!? ce a fost? ce are să fie!? grăi cea mai mare dintre ele, înspăimântată de curăţenia pe care o vedea împrejurul ei.

Aici a fost ori e cineva... Sâmt, parcă, miros de fiinţă străină ... Inima Liei ticăia pitiş, căci vai era şi de sufletul, şi de trupşorul ei dacă Ielele, nebunele, care o zăpsiseră, îi şi dedeau de urmă.

- Nu-i! nu-i! nu-i! strigară însă toate din toate părţile. Nu poate să fie!

am dat roată împrejur, şi nicăiri iarba nu-i călcată şi nici fir de păr, nici zdreanţă de haină, nici urme de sânge ţâşnit n-am găsit pe spini şi pe mărăcini, iar prin văzduh numai noi putem să străbatem.

Văzuseră ele pîrtia de flori pe unde călcase piciorul Liei, dar nu putea chiar nici în basm să le treacă prin minte gândul că florile vii sunt urmă de fată cu inima curată; se potoliră dar, se prinseră în horă şi începură să joace lin, bătând cu piciorul în pământ şi cântând cu glas adimenitor: „Ieşi, Limir, ieşi, Limir-împărat, ieşi să bem şi să mâncăm! - Ieşi, Limir, să ne veselim! Ieşi, ieşi, ieşi, Limir-împărat."

Şi atât de lin jucau şi atât de ademenitor cântau, încât Liei îi venea să iasă din cuptor şi să se prindă în horă cu ele. N-a mai făcut-o însă şi asta, căci deodată pământul se deschise şi în deschizătură se ivi, ridicându-se încetul cu încetul un tânăr, şi trupeş, şi chipeş, să-l vezi şi să ştii că l-ai văzut, Limir el însuşi.

Limir acesta era nu un făt-frumos ca toţi feţii-frumoşi de prin poveşti, vreun fecior de împărat, care umblă razna prin lume şi încurcă minţile zânelor şi ale fetelor de împărat, ci el însuşi împărat, care avea şi împărăţie întinsă, şi oştiri nenumărate, şi palaturi strălucite, şi slujitori credincioşi, toate câte se cer pentru o stăpînire mare şi puternică. Toate le avea, ba mai era şi blând, şi drept, şi milos, şi darnic, cum unui împărat i se cuvine să fie, dar avea şi un păcat: prea se credea, prea se socotea mai şi mai decât toţi, prea era doritor de a ieşi din lume şi prea nemulţumit că nu poate să iasă şi, văzându-i slăbiciunea aceasta, Ielele s-au făcut stăpâne pe el şi-l ademeneau, şi-l furau cu momeli, ca să-şi petreacă nopţile veselindu-se în felul lor cu dânsul.

Şi cum ieşea Limir-împărat din pământ, ieşea dimpreună cu el şi palatul lui cel strălucit, încât Ielele, nebunele, se pomeniră într-o sală

întinsă şi împodobită tot cu aur şi cu pietre-scumpe, în mătăsuri şi catifele, iar acolo unde sta Lia pitită era un dulap de cristal, din care vezi fără ca să fii văzut, iar la o parte era întinsă şi încărcată de toate bunătăţile masa cea mare, pe care ardeau lumânări de-ţi luau vederea.

- Care va să zică, de asta vă era vouă!? grăi Lia înciudată. De asta vă ardea! Aici vă ducea gândul!

Aşa zicea şi iar îi venea să iasă, dar nu ca să se prindă în horă, ci ca să răstoarne şi masa cu toate bunătăţile încărcate pe ea şi tot ceea ce îi mai cădea în cale şi să le alunge pe Iele, nebunele, căci multă era întristarea în faţa lui Limir, pe care nu-l lăsau în pace, şi rău îi şedea să fie trist.

Deodată însă răsună de undeva din văzduhuri o muzică - să stai, s-asculţi şi să-ţi ieşi din minţi, nu alta! - şi Lia rămase încremenită şi cu ochii duşi la Limir, care, prins în horă, sălta îndelete şi mândru, fără ca să se uite fie la dreapta, fie la stânga, şi fără ca să zâmbească, parcă nu-i în lume nimeni alături ea cu dânsul şi nu vede, sărman de sufletul lui, pe zânele ce-l sorbeau cu ochii.

Aştepta fata să-l mai vadă şi, aşezându-se la masă cu ele, căci nu ştia că zânele se veselesc numai gândindu-se cu gândul, beau şi mănâncă numai mîngâindu-şi vederile la masa încărcată şi simt plăcerile numai închipuindu-şi-le. Când era colo, spre miez de noapte, luminile începură să se stingă una câte una şi, când nu mai rămase decât una singură arzând, iar se porni vântul, palatul cel frumos se prăbuşi şi se cufundă dimpreună cu Limir-împărat în pământ, iară Ielele, nebunele, se deteră valvîrtej unele peste altele şi se depărtară ca volbura în timpul verii.

Lia rămase câtva timp frecându-şi ochii. Nu mai ştia nici ea: i s-a părut, a visat, a aiurit ori le-a văzut toate în aievea?

Într-un târziu, a ieşit din cuptor.

Coliba luminată de un muc de opaieţ iar era cum o găsise, plină în toate colţurile de păiengeniş îngreunat de praf şi de gunoaie adunate din şapte ţări, iar pe jos şi pe păreţi - nici să te uiţi!

Acum însă Lia nu se mai apucă de muncă grea şi lungă, ci începu să bată cu piciorul în pământ şi să cânte cu glas adimenitor:

„Ieşi, Limir, să ne vedem faţă în faţă. Ieşi, Limir-împărat, să grăim şi să ne bucurăm! Ieşi! ieşi! ieşi!" Nimic nu se mişcă.

„Ieşi, Limir, stărui dînsa din nou, ieşi, Limir-împărat, ca să te ating cu mâna, ieşi, ca să văd dacă eşti om în toată firea, să-ţi aud glasul şi să simt bătăile inimii tale."

Tot nu se mişcă nimic.

Când bătu însă de-a treia oară cu piciorul şi zise: „Ieşi, Limir, că vreau şi vreau să mă uit în ochii tăi!", pământul s-a deschis şi iară a ieşit la iveală Limir în mijlocul altei săli încă mai frumos împodobite, tot în roşu şi verde, şi i-a întins mâna ca să se prindă în horă cu ea.

Ei se cutremurară amândoi: el pentru că mâna ei era caldă de se înfierbânta sîngele în vinele lui, iară ea pentru că mâna lui era rece de îngheţa sângele în vinele ei.

Şi se uitară uimiţi unul la altul: el o vedea cu obrajii rumeni, cu ochii plini de văpaie şi cu zâmbetul pe buze, desculţă şi îmbrăcată în cămăşuţa ei curată, iară ea îl vedea pe el în podoabe împărăteşti, dar

cu faţa albă ca varul, cu ochii stinşi şi cu buzele supte.

- Dar tu, sărman de sufletul tău, cum ai răzbit până aici? grăi dânsul pe şoptite.

- Întreagă, sănătoasă şi curată, răspunse ea.

- Nici buruiana n-ai călcat-o, nici hainele nu ţi s-au zdrenţuit, nici trupul nu ţi s-a sângerat, nici tălpile nu ţi s-au umplut de spini? întrebă el.

- Nu! răspunse ea.

Limir simţi cum i se dezmorţeşte trupul şi i se înviorează sufletul.

- Lucru nemaipomenit - grăi dânsul - dar tot vai de sufletele noastre, căci mari chinuri ne aşteaptă pe amândoi. N-ai întîlnit în calea ta o turmă de oi păzită de nişte câni ?

- Ba da, răspunse ea.

Oile acelea sunt tot fete care au îndrăznit să vie, iar câniі tot voinici cari au încercat să mă scape de aici - răspunse el - şi amare o să-ţi fie zilele dacă Ielele dau peste tine. Eu, muncit mereu de dorinţe ce nu se pot împlini, am să te iau într-una la goană şi să muşc în carnea ta, iar tu, ca să scapi, ai să alergi prin bălării şi prin mărăcini cuprinsă de spaimă. O singură scăpare ar fi: să nu stai aici, nici să nu te întorci, ci să răzbeşti înainte şi mereu înainte prin desişul pădurii, până ce nu vei da de altă colibă ca aceasta, în care stă Mama Ielelor, şi să dezlegi întrebările pe care ţi le va pune ea. Pierduţi suntem amândoi dacă nu răzbeşti şi nu eşti în stare să dezlegi, căci numai aşa se pierde puterea vrajei.

- Duce-mă-voi şi mă voi tot duce - grăi Lia - şi voi răzbi şi-mi voi aduna toate puterile dacă e vorba să scap un suflet. Şi nici c-ar fi fost adevărată povestea dacă n-ar fi grăit aşa şi nu i-ar fi fost fapta ca vorba.

Îndată dar ce Limir-împărat s-a cufundat iar dimpreună cu palatul lui, Lia a prins inimă şi a pornit-o înainte.

N-au mai venit însă acum nici râmele, nici aricii, nici oile, nici dulăii ca să-i netezească drumul, ci trebuia să răzbească, vai de trupşorul ei, prin bălării, printre spini şi mărăcini, încât fâşii-fâşii i s-a făcut cămăşuţa, fire-fire i s-a smuls părul din cap prin scaieţi, trupul i s-a sângerat şi tălpile picioarelor i s-au umplut de spini. Nu poate însă nimic în lume să moaie voinţa tare, şi Lia a mers şi tot a mers, cum se zice, zi de vară până în seară şi azi, şi mâine, şi poimâine, trei zile de-a rândul.

A treia zi pe înserate a zărit, în sfârşit, din depărtare, coliba cea încă mai dărăpănată, în care şedea, precum îi spusese Limir-împărat, Mama Ielelor.

Asta, o hârcă bătrână şi colţată, cu nasul cârlig şi cu ochi de şarpe călcat pe coadă, o simţise de mult şi o aştepta în pragul colibii răzămată de băţul ei noduros.

Lia simţi că-i trece prin inimă fier roşu şi prin vine sloi de gheaţă când se uită în faţa ei: s-o facă scrum cu ochii, şi nu alta.

- Bună seara, maică, şi bine te-am găsit! grăi Lia cu glasul ei de turturică speriată.

Bătrâna mişcă puţin din cap, dar nu-i răspunse nimic, ci-şi ridică

numai băţul şi bătu cu el în pământ, parc-ar fi voit să vestească pe cineva că a sosit cine avea să sosească.

Nu mai văzuse ea în viaţa ei, - şi tânără nu mai era, - picior de om pământean pe acolo, şi sta şi se uita şi nu se putea dumeri cum a putut o fată plăpândă să răzbească printre Iele, nebunele, şi să ajungă aşa de departe.

A răzbit însă, şi parcă nu se simţea destul de tare ca să se prindă cu dânsa.

- De! îi zise ea într-un târziu cu glas piţigăiat. Vei fi venit tu de ce vei fi venit, te va fi ispitit cine te va fi ispitit, te va fi ajutat cine te va fi ajutat, dar degeaba ţi-ai sângerat trupul, că nu sunt eu aceea pe care o cauţi, ci soacră-mea, bunica lor, care sade peste nouă ţări şi nouă mări, şi mult ai mai avea să umbli şi să-ţi sângerezi trupul ca să ajungi la ea, bătrână, colea, ca mine, ai fi când te-ai întoarce, dacă te vei mai întoarce de acolo. Fă-ţi mai bine calea întoarsă - adause ea cu glas dulceag şi momitor - şi bucură-te c-ai scăpat până aci cu obrazul curat.

- Nu nouă - îi răspunse Lia - ci nouăzeci şi nouă dac-ar fi ţările şi tot atâtea mările, eu tot înainte aş merge. Baba se încruntă o dată, îşi încreţi sprâncenele stufoase şi bătu iar cu băţul ei noduros în pământ.

- Ia să-ţi văd virtutea! zise apoi, şi deodată se iviră ca ieşiţi din pământ o mulţime de dulăi îndârjiţi şi se repeziră cu toţii lătrând şi cu dinţii rânjiţi asupra Liei, ca s-o sfâşie în bucăţi.

Lia-şi urmă însă inimoasă drumul, deşi dulăii i se aţineau în cale. Degeaba-i asmuţa baba, căci nici unul nu sărea la fată, ci făceau potecă, sărind peste buruieni şi călcându-le, culcând mărăcinile la

pământ şi curăţindu-le de spini, care toţi intrau în tălpile lor.

Erau cânii cărora Lia le făcuse un mare bine şi cu cât mai mult turba în mânia ei baba, şi cu cât mai rău îi asmuţă, cu atât mai mulţi erau şi spinii intraţi în tălpile lor; în cele din urmă, ei nici nu mai lătrau, ci chelălăiau schiopătând ca vai de ei din toate patru picioarele. I se făcu Liei şi astă dată milă de dânşii, dar, vorba aia, „milă mi-e de tine, însă mă arde pe mine"; ea nu se mai opri ca să le scoată spinii, ci-şi urmă drumul în vreme ce baba îi bătea pe dulăi cu băţul ei noduros.

N-a mers însă Lia mult, şi se auzeau încă din depărtare chelălăiturile cânilor, când se iviră în calea ei o mulţime de şerpi mărunţi, care se uitau cu gurile căscate şi cu limbile scoase la ea şi-i sâsăiau în urechi de te treceau fiorii. Ea mergea înainte, printre ei şi peste ei, băgând de seamă ca nu cumva să calce pe vreunul pe coadă. Cu cât însă ea înainta, cu atât şerpii ieşiţi în calea ei erau mai mari şi mai furioşi, cu atât sâsăiturile lor erau mai ascuţite şi cu atât spinii de prin mărăcini, erau mai lungi, mai groşi şi mai ascuţiţi. Nu e însă în lume nimic ce poate să ţină în loc pe cel ce vrea cu tot dinadinsul să meargă înainte.

- Balauri cu şapte capete dac-aţi fi, eu tot calc peste voi! grăi Lia, şi-şi urmă drumul. Deodată se ivi în calea ei un şarpe mare, mare, de tot mare, cu gura ca şura şi cu limbile late de-o palmă şi lungi de trei coţi, s-o înghită într-o îmbucătură şi să-i cauţi degeaba urma.

Lia îşi făcu de trei ori cruce, gata în gândul ei de orişice. Când însă şarpele se repezi cu gura căscată printre mărăcini la ea, un spin lung, şi gros, şi ascuţit apucă între falca de jos şi se înţepeni în cerul gurii lui negre şi i se făcu căluş înfipt.

Cuprins de dureri sfâşietoare, şerpoiul începu să se încolăcească, să

se zbată şi să se salte.

Liei i se făcu milă de el şi, luându-şi inima în dinţi, ea se apropie şi-i scoase spinul din gură.

- Puţin ai ostenit, dar mult bine mi-ai făcut şi mare o să-ţi fie răsplata! grăi şarpele uşurat, şi începu s-o mângîie cu limbile lui, şi, cum o mângăia, rana i se vindeca, fiindcă nu e în lume leac ca limba de şarpe, şi cât ai bate în palme, ea se făcu de o sută şi de o mie de ori mai zdravănă, mai gingaşă şi mai frumoasă de cum fusese.

- Încalecă acum pe mine - îi zise dup-aceea - şi ţine-te bine, că am să te duc nu ca armăsarii hrăniţi cu jăratic, nici ca pajurile-n zbor, ci ca zmeii ce se iau la întrecere.

Lia încalecă şi şarpele cel mare se aruncă în săltate, de-o ridică deasupra mărăcinilor, apoi se repezi înainte, încât ochii ei se împăiengeniră de nu mai vedeau nici la dreapta, nici la stânga, ci numai zare nesfârşită înainte.

Cât dai în palme, ajunseră la mare şi şarpele se avântă în valuri, şi-o duse lunecând printre ele înainte până la celălalt ţărm.

Aşa au trecut trei ţări şi tot atâtea mări, alte câte trei şi iar câte trei, de s-au făcut câte nouă în cap, cum zisese Mama Ielelor, dar le-au trecut pe toate parc-ar fi aţipit aici şi s-ar fi pomenit acolo.

Zgripţoroaica cea împetrită de bătrână simţea după miros că vine şi se apropie ceva ce n-a mai fost prin partea locului, dar nu putea să deie cu socoteală ce şi cum şi de ce, şi sta în pragul colibii dărăpănate, gârbovă, răzămată în două beţe noduroase şi clănţănind din cei doi dinţi ce-i mai rămăseseră în gură. Când fură aproape, şarpele se opri şi

se întinse, ca Lia să descalece.

- Acum urmează-ţi drumul în pace - grăi dânsul scuturându-şi solzii - şi când vei mai avea nevoie de mine, bate de trei ori din palme, că eu, orişiunde aş fi, te aud, şi, vară fie, iarna fie, viu într-o clipă la tine. Lia-i mulţumi, cum se cuvine şi-şi urmă drumul.

Bunica Ielelor începu, când dete cu ochii de ea, să tremure mai de mânie, mai de îngrijare, căci simţea că şi-a găsit naşul.

Cum o vedea - aşa de tânără, şi frumoasă, şi dulce la fire, şi întreagă şi nevătămată - înţelegea că mare trebuia să-i fie puterea şi multe farmecele ca să fi putut răzbi cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească şi drum atât de greu fără ca puterile să i se sleiască.

„Acum e acum!" îşi zise dar, înteţindu-se.

- Bună seara, mamă! grăi Lia şi astă dată.

Bunica Ielelor nu îi răspunse nici ea, ci o măsură eu ochii ei ţepoşi de sus până jos şi de jos până sus.

- Nu sunt mamă, ci babă, îi răspunse apoi într-un târziu morocănoasă, şi mult era fioroasă când îşi dădea astfel răspunsul.

- Nu-ţi ştiu anii şi n-am să-i număr, întâmpină Lia cu glas de pisică linguşitoare, dar îţi văd faţa şi bunătatea din ea, şi, orişicum te vei fi socotind, mie îmi eşti cum îmi pari.

Baba se mai muia puţin. Orişicât de bătrână ar fi baba, i se-nveseleşte inima când o crezi încă tânără, şi cel mai rău om se moaie şi el niţel când alţii îl cred bun.

- O fi, n-o fi cum zici - grăi dânsa - de mare lucru te-ai apucat, şi mult mi-e milă de tine, că de venit ai venit cum ai venit, dar nu ştiu cum o să te întorci.

Mult ar fi dorit ea să ştie cum a potrivit Lia lucrurile ca să răzbească întreagă şi nevătămată şi să vie cale atât de lungă fără ca să îmbătrânească.

- Ce te-a adus? adăugă ea, şi asta era întâia din cele trei întrebări.

- Ajută, ca să te ajuţi! îi răspunse Lia. Cum am venit, aşa o să mă şi întorc, şi valvîrtej dacă s-ar răsturna toate, drumul degeaba n-o să-mi fie.

Când auzi asemenea vorbe, Bunica Ielelor iar începu să tremure, însă mai puţin de mânie şi mai mult de frică.

- Cum mă vezi? întreba iar dânsa.

- Cu ochii, răspunse Lia fără ca să ştie că răspunde la a doua întrebare.

- Şi ce cauţi? fu a treia întrebare.

- Omul, răspunse Lia, cât umblă pe pământ, tot moartea o caută.

Acum baba se cutremură.

- Ia să mă uit mai bine-n ochii tăi, îi zise, şi se apropie de dânsa rezemându-se în cele două beţe, i se uită în ochi şi-i puse mâna pe umărul gol.

Ochii Liei erau stinşi, iar trupul ei era rece ca sloiul de gheaţă.

Nu ştia Lia, săraca, că-i vindecase şarpele, mîngâind-o cu limbile lui,

toate rănile şi-o făcuse nevătămată, ca nici sabia să n-o taie, nici focul să n-o ardă, dar îi făcuse şi sîngele rece ca al lui, strânsese tot focul vieţii din ea şi-i oprise viaţa în loc, ea, orişicât ar mai sta pe pământ, to-t aşa cum e să rămâie.

N-o ştia Lia aceasta, dar o ştia baba cea înrăită, care vedea acum că nu mai are nici o putere asupra ei - câtă vreme nu e om în toată firea.

- Vai de sufletul tău - îi zise dar luându-i mâna - nu vezi tu, nu simţi, nu-ţi dai seamă că nu mai ai nici o viaţă în trupul tău, că sângele nu mai curge în vinele tale, că eşti rece ca sloiul de gheaţă? Uite! Fiindcă eşti fată bună şi mi-ai vorbit frumos, mi s-a făcut milă de tine şi am să-ţi gătesc o alifie ca să te freci cu ea şi să te faci iar cum ai fost. Orişicine, bărbat fie ori femeie, scapă chiar şi de cea mai spurcată vrajă dacă se freacă cu alifia aceea.

Lia se simţi chiar mai rece de cum era; îşi aducea aminte de vorbele pe care i le grăise Limir-împărat şi ştia acum că după alifia aceasta a venit ea aici.

- Bună eşti şi miloasă - îi zise dar - şi cât o fi lumea n-o să te uit.

Orişicât de îndrăcită ar fi fost însă, Bunica Ielelor nu putea să facă alifia aceea ea singură, ci numai ajutată de o fată nevinovată, care trebuia să adune şapte flori de la şapte buruieni, de şapte ori câte şapte frunze de la tot atâţia copaci şi şaptezeci de rădăcini de la şaptezeci de alte buruieni şi să le pună toate în cazan, ca baba să le fiarbă toate în bale de la şaptezeci şi şapte de şerpi.

S-a apucat dar Lia şi astă dată de muncă lungă şi grea: a adunat de prin pădure cele şapte flori, cele de şapte ori câte şapte frunze şi cele

şaptezeci de rădăcini, a frecat cazanul cel mare, pirostriile de fier şi linguroiul de aramă de le-a făcut lucioase, a strâns şaptezeci şi şapte de braţe de vreascuri uscate şvarog, ca să aprindă focul, a pus flori, frunze şi rădăcini în cazan, a ridicat cazanul pe pirostrii şi se bucura, sărmana, că a scăpat şi de aceste, căci nu se gândea că pierirea şi-o pregăteşte.

Baba a bătut apoi din palme şi au venit din şaptezeci şi şapte de părţi cei şaptezeci şi şapte de şerpi, toţi cu limbile scoase şi gata de a umplea cazanul.

Între aceştia se afla însă şi cel scăpat prin Lia de grele suferinţe: el se furişă lunecând pe lângă dânsa şi-i zise pe sâsâite la ureche:

- Să nu te pună păcatele să te freci cu alifia, că-ţi pierzi toate puterile, ci scuipă în palme şi fă ca şi când te-ai fi frecat cu alifie.

El ştia că nu are alifia putere decât frecată fiind cu mâna unei fete nevinovate.

- Aşa o să fac! Zise Lia şi, după ce şerpii îşi făcură şi ei rândul, voi să aprindă focul.

- Oho! mai va, fată, mai va! grăi bătrâna. Pentru ca fiertura să se prindă, trebuie să mai dereticeşti prin colibă şi să cureţi curtea din dosul colibii, ca toate să fie ca la casa unei fete mari.

- S-o mai fac - zise Lia - şi pe asta.

S-o facă - vai de capul ei!

Ea rămase încremenită când deschise uşa colibii: de când Bunica Ielelor a fost fată mare, n-a mai dereticat nimeni prin colibă, gunoiul

se adunase mormane, iar prin colţuri păiengenişu încărcat de praf sta perdele groase şi pretutindeni mişunau păiangeni mari cât pumnul, muscoi înţepători şi fel de fel de alte bâzdâgănii, care, simţind mirosul de sânge curat, deteră năvală asupra Liei, ca s-o sleiască într-o clipă.

Ştiau, afurisitele, că ea, care lasă locul curat pretutindeni pe unde trece, e duşmanca lor cea mare. În curând simţiră, însă, că n-au ce să-i facă şi i se deteră ruşinate din cale. O ştiuse şi baba aceasta, şi-o pusese pe Lia să dereticească numai pentru ca să le îndârjească.

- Puişorilor, drăguţilor - le zise dar - mai aveţi puţintică răbdare, că în curând vi-o dau gata.

A curăţit dar Lia şi păiengenişul, şi pereţii, a cărat gunoiul, a măturat şi a şters praful, a făcut colibă curată de-ar fi putut să steie chiar şi Limir-împărat în ea. Ea rămase şi mai încremenită când ieşi în curte.

Aici îşi ţinea baba hoarele, găini moţate, raţe deşelate, broaşte-ţestoase, şopârle râioase şi fel de fel de alte jigănii spurcate, cu ale căror ouă trăia şi care umpluseră curtea de găinaţ şi de fel de fel de alte murdării, încât te cuprindea leşinul chiar şi când te gândeai numai că ai să simţi mirosul. Iară prin murdăriile acelea colcăia gadul de viermi, prin văzduh roiau fel de fel de muşte, pretutindeni mişunau jigănii care se hrănesc cu viermi şi cu muşte, şi şoareci, şi guzgani, şi conopiştiriţe, şi lilieci, bufniţe cu capul cât baniţa şi şerpi fel de fel, să vezi cu ochii şi să nu crezi, ci să te miri şi să nu mai ştii ce să zici.

- Las', că vă viu eu de hac! grăi Lia, şi intră cu bărbăţie în curte. Într-o clipă deteră cu toate năvală asupra ei, unele târâş, altele pitiş, iar altele alergând ori zburând, Degeaba însă, că nu puteau să-i facă nimic: ea se scutură o dată, şi toate căzură la pământ.

- Puişorilor, dragilor - grăi baba şi de astă dată - aveţi puţintică răbdare, că vi-o dau deodată gata.

Poate orişicine să dea cu socoteală cât şi cum a trebuit să muncească Lia ca să cureţe şi curtea Bunichii Ielelor, - muncă, nu şagă! Las' că de aici căra şi colo se aduna, dar afurisitele acelea de lighioane se îngrămădeau în urma ei, şi unde ea curăţa, acolo se spârcăiau ca să le umple toate de alte murdării, şi iar trebuia să cureţe, şi iară, şi iarăşi – şi până ce n-a ajuns să cureţe şi maţele din ele.

„Uf!" grăi dânsa când o mântui şi asta şi se duse să aprindă focul la cazan. Au fiert florile, şi frunzele, şi rădăcinile, şi tot au fiert în clocote, în vreme ce baba mesteca mereu cu linguroiul şi boscorodea cum ştia, şi tocmai pe la miezul nopţii văzduhul se umplu de un miros plăcut şi începu să se prindă pe deasupra un fel de pojghiţă ca smântâna. Asta era alifia care dezgheaţă sângele, dezmorţeşte vinele şi pune în mişcare viaţa, ca omul om să fie.

- Ia, fată - grăi baba cu glas momitor - şi freacă-te şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în palmă, c-o să te simţi ca înviată din morţi!

Asta era dar taina.

- La ochi, la tâmple, la crucea pieptului şi în pălmi, grăi Lia, atât voiam să ştiu! Ea se duse apoi, luă un ţest de broască, îl curaţi bine şi începu să adune în el alifia până ce nu-l umplu. Când veni însă rândul să se frece, ea făcu precum îi zisese şerpoiul: dădea pe deasupra alifiei ca şi când ar fi luânid din ea, dar făcea parcă-i era greu mirosul şi se ţinea de nas cu mâna stângă, iar pe subt ea scuipa pe deget, apoi se freca.

Aşa s-a frecat şi la ochi, şi la tâmple, şi la crucea pieptului, şi în pălmi, iar Bunica Ielelor nu se îndoia că cu alifie s-a frecat.

- Ţo pe ea, puişorilor, dragilor! strigă dar cu toată răutatea ei, şi bâzdâgăniile toate şi toate jigăniile deteră năvală asupra Liei, ca într-o clipă s-o facă miş-fărămiş, încât numai oase albe să se aleagă de ea. Lia însă se scutură o dată, răsturnă cazanul de pe pirostrii, şi pe aci îi fu drumul - cu ţestul plin de alifie.

- În ceas bun să fie! strigă şerpoiul, care îi ieşi peste puţin în cale. Cum ai pornit-o, aşa s-o şi scoţi la capăt. Acum scuipă încă o dată pe deget, ia cu el alifie şi freacă-mă în frunte, la ochi şi la crucea pieptului. Lia făcu precum i se zise, şi şarpele se zbătu puţin, se dete o dată peste cap şi se făcu armăsar cu nări umflate şi cu ochi focoşi.

- Eu sunt armăsarul lui Limir-împărat, îi zise, pe care nimeni afară de dânsul nu l-a încălecat. Încalecă-mă şi ţine-te bine, că am să te duc cum nici pe el nu l-am mai dus. Lia a încălecat ş-apoi a pierdut vederile în repeziciunea goanei în care a fost dusă şi dusă mereu, într-o răsuflare, până la turma păzită de câinii cu picioarele pline de spini.

Aci armăsarul se opri.

- Uite! vezi oile acelea!? grăi armăsarul. Sunt tot fete care au făcut ca tine încercarea de a-l scăpa pe Limir-împărat şi-au fost vrăjite de Iele, iar câinii sunt tot feţi-frumoşi, care, duşi de dorul lor, au răzbit până la Mama Ielelor, ca să le scape pe fete, şi-au căzut în urgie. Descăleca şi du-te de le freacă, şi-i freacă, cum ştii, cu alifie, dar bagă de samă ca să nu ţi se prindă alifia de deget.

Lia făcu precum i s-a zis şi, una câte una, oile se scuturară, se deteră

peste cap şi se făcură fete care de care mai frumoase, încât tot să stai şi să te uiţi la ele.

Armăsarul necheză o dată şi din lărgimile câmpiei veniră în goană mare cai frumoşi, pentru fiecare fată câte unul, iar după ce încălecară, fetele se pomeniră gătite în haine scumpe şi frumoase, cum li se cuvine călărind pe asemenea cai.

Lia, văzându-le atât de frumoase şi atât de frumos gătite, era cuprinsă de ciudă şi-i părea rău că le-a făcut bine, dar tot îi frecă şi pe câini, care se scuturară şi ei, se deteră peste cap şi se făcură feţi-frumoşi, care de care mai voinic. Armăsarul iar necheză şi iar veniră cai frumoşi, pentru fiecare câte unul, şi voinicii, încălecând, se pomeniră şi ei îmbrăcaţi în haine scumpe şi frumoase.

- Dar aceia cine sunt şi de ce dorm când ar trebui să steie treji şi să poarte grijă de turmă? întrebă Lia arătând asupra păcurarilor.

- Aşa li-e rostul, grăi armăsarul. Sânt sfetnicii lui Limir-împărat, care prin momelile lor, şi-au ameţit stăpânul şi i-au umplut capul de fumuri. Haid' să mergem mai de parte.

Lia încălecă şi abia acum îşi dete seama că ea însăşi e gătită în haine încă mai frumoase şi mai scumpe decât ale celorlalte fete şi împodobită tot cu aur şi cu pietre scumpe. Pe când însă ceilalţi vorbeau şi râdeau în voie bună, ea se ţinea ţeapănă, rece şi mândră în scări, era posomorită şi înfumurată parcă n-ar fi nimeni vrednic să stea alături cu dînsa, nici să simtă mirosul alifiei ce mai rămăsese în ţestul pe care îl ducea cu multă grijă în mâna ei stângă. Mult ar fi voit, Doamne, să se vadă în oglindă şi rău era mâhnită că era pustiu împrejurul ei şi nu se adună de nicăieri lume ca s-o vadă şi să stea

uimită.

Mare-i fu dar bucuria când, aşa cum mergeau în josul câmpiilor, li se ivi în preajma vederii un sat. Peste puţin, însă, ea zări mai la o margine şi coliba în care crescuse şi din care plecase în lume, şi-i veni să-şi schimbe drumul. Îi era greu afară din cale să-şi vadă sărăcia şi să deie ochi cu mama ei cea îmbrăcată în zdrenţe înnodate.

- Ei! grăi însă, prinzând inimă, ce-mi pasă!? Ei tot nu ştiu nimic, nimeni n-o să mă cunoască, iar eu fac ca şi când n-aş fi ştiind nimic.

Aşa a şi fost.

A mers iute vestea că vine o împărătească cu curtenii ei, ca să-i ducă lui Limir-împărat daruri nepreţuite, şi multă lume li s-a adunat în cale ca să-i vadă.

Era şi văduva cea săracă, mama Liei, acolo, şi cum văzu din depărtare alaiul, îşi aduse aminte că aşa-şi visa dânsa fata.

- Lio, fata mea, Lio! strigă ea după ce alaiul se apropie. Lia însă se ţinea ţapănă, rece şi mândră în scări şi trecu posomorâtă şi înfumurată înainte, parc-ar fi fost din altă lume.

- Nu-i Lia, fata mea, grăi văduva întristată. Şi totuşi, parc-ar fi aidoma ea. Ce s-o fi ales de Lia mea?

Aşa au trecut prin sate şi prin oraşe multe, mereu prin mijlocul mulţimii uimite, şi Lia se simţea din ce în ce mai nemângâiată că toţi o vedeau, dar ea însăşi nu putea să se vadă pe sine.

A mers în cele din urmă vestea până la Limir-împărat, care-şi petrecea zilele în marele lui palat, înconjurat de sfetnici şi de slugi fără de

număr, dar singur în mijlocul lor, tot tânăr şi frumos, dar mereu posomorât. „Doar o da Dumnezeu!”, ziceau supuşii lui când o vedeau pe Lia atât de frumoasă şi cu alai atât de strălucit. Mult ar fi dorit să-l ştie şi pe el om cu rost la casa lui şi pereche mai potrivită nu puteau să-şi închipuiască.

Limir-împărat mai zâmbea parcă şi el din când în când şi o aştepta cu oarecare nerăbdare. Când a aflat, însă, că ea e mândră şi se ţine ţapănă în scări, el a început să-şi încreţească sprâncenele şi să dea porunci ca să i se adune oastea.

„Nu cumva!? îşi zicea. N-ar voi cumva să se sămuiască cu mine!?” Asta ar fi voit s-o vadă.

Când curtenii l-au vestit, în sfârşit, că Lia a sosit cu alaiul ei, Limir s-a gătit în cele mai strălucite podoabe şi a poruncit să i se adune curtenii în sala cea mare, unde-şi avea tronul făcut din aur şi aşezat la înălţimea de şaptezeci şi şapte de trepte. După ce el urcă cele şaptezeci şi şapte de trepte, se aşeză în tron şi luă scheptrul în mână, sfetnicii şi curtenii - îşi plecară capetele şi îngenunchează pe trepte, fiecare după rangul lui, cei mai umiliţi şi mai vrednici mai sus şi mai aproape de stăpân, iar cei mai îndoielnici, ceva mai jos şi mai departe de el.

Aşa-l găsi Lia când intră cu alaiul ei în sală şi, cât dete cu ochii de el, îl şi cunoscu şi fu gata să-i aducă aminte cele petrecute în coliba Ielelor.

La dreapta tronului era însă o oglindă mare şi la stânga alta şi Lia rămase, când se văzu în oglindă, într-un fel de aiurire; nu mai vedea acum nici sală, nici curteni, nici tronul cu cele şaptezeci de trepte ci,

uimită de frumuseţea ei, se simţea cu trei palme mai înaltă şi-şi ridica cu atâta mândrie capul, încât toţi începură să tremure în faţa ei. Limir-împărat îşi aduse aminte de ea şi nu-şi mai putu stăpâni firea.

„M-a întrecut, m-a răpus, m-a dat gata!?" îşi zise el, şi coborî printre curtenii săi umiliţi cele şaptezeci şi şapte de trepte, ca să meargă la ea şi să i se închine ca orişicare muritor.

- Lia - îi zise - parcă ne-am mai văzut şi, plecându-se, îi întinse mâna. Lia înghiţi un nod: îi era peste putinţă să facă mărturisirea că dânsa e ceea ce umbla odată desculţă şi în cămăşuţă curată.

- Ţi se va fi părând - îi răspunse - dar îi întinse şi ea mâna, aşa, mai din depărtare. El îi ţinu câtva timp mâna, dar nu mai simţea fiorii pe care îi simţise, nu se dezmorţea, nu i se încălzea sângele în vine.

- Da, mi s-a părut numai! Alta era şi altfel în toată firea ei aceea pe care o ştiu, grăi posomorât, şi se întoarse ca să urce cele şaptezeci şi şapte de trepte, să şadă în tron şi să ia scheptrul în mână. Lia însă nu-l lăsă, ci-l ţinu în loc. Acum i se înfundă însă şi Liei.

În zadar îi spuse c-a umblat şi a ostenit, a trecut prin multe şi s-a canonit ca să caute alifia ce dezmorţeşte vinele, în zadar îl încredinţa că a găsit-o şi vine cu ea de peste, nouă mări şi nouă ţări, în zadar stărui să-l frece fie măcar şi numai la ochi şi la tâmple, căci el ţinea una şi bună, că alta e aceea pe care o ştie dânsul şi o aşteaptă, o lua drept o vrăjitoare care vrea să-l piardă cu farmecele ei, ba în cele din urmă se îndârji şi voi s-o dea afară din palat şi s-o alunge din împărăţia lui.

Toate ca toate, dar asta n-o mai putea suferi Lia.

Atinsă în mândria ei, ea-şi pierdu sărita şi cu ea toată ruşinea. Băgă dar mâna în ţestul cu alifie şi se frecă la ochi, la tâmple, la crucea pieptului şi în pălmi, apoi se scutură ca trezită din somn şi rămase în faţa lui aşa cum o ştia el, desculţă şi în cămăşuţă curată.

- Asta e! strigă Limir-împărat, şi sări să o cuprindă în braţe, dar nu-i simţi bine trupul cald, când Lia îi dete brânci atingându-l la obraji şi la crucea pieptului cu mânile ei pline de alifie şi se desfăcu din braţele lui ca şarpele lunecos.

- O să alergi tu după mine cum am alergat eu după tine! grăi dânsa, apoi se depărta iute, dimpreună cu alaiul ei, încalecă şi plecă în goană mare.

A şi alergat Limir, bietul de el.

Atins şi ici şi colo de alifie, el nu mai era nici viu, nici mort, ci numai aşa - leşinat şi lihnit. Porunci dar ca iute-iute să încalece cu toţii şi s-o urmărească pe Lia. A trecut însă vreme multă până ce slugile au scos caii din grajdurile împărăteşti, li-au pus şelele şi frânele şi până ce sfetnicii şi curtenii au încălecat, căci de! erau boieri, nu oameni de rând. Era departe Lia când ei au plecat în urmărirea ei şi nici vorbă nu putea fi ca s-o ajungă în drumul ei spre coliba văduvei. Mare a fost, Doamne, bucuria mamei când şi-a văzut fata întorcându-se tot cum a fost, dar cu alai frumos şi mare de nu-l mai încăpea nici coliba, nici curtea, nici preajma curţii.

Răsăreau florile şi acum pe urmele paşilor ei şi se clătinau plecându-se spre ea, dar nu mai erau triste, ci-i cântau voioase: „Bună eşti, harnică eşti, frumoasă şi la fire dulce eşti şi puţin ai să mai stai cu noi, că vine într-o răsuflare ursitul tău.”

A şi sosit în curând, şi văduva cea săracă nu mai ştia ce să înceapă când s-a pomenit la coliba ei cu Limir-împărat el însuşi, venit ca să cerşească alifie şi să-i peţească fata.

Că i-o dă ori nu i-o dă, despre asta nu mai putea să fie vorba: s-a făcut, neică, o nuntă împărătească de se vesteşte şi astăzi despre ea, şi şapte zile şi şapte nopţi împărăţia întreagă a tot mâncat, băut şi s-a veselit, a tot jucat şi jucat, de-a schimbat fiecare flăcău de dai-Doamne câte trei perechi de opinci!

Numai sfetnicii şi curtenii lui Limir-împărat erau cam puşi pe gânduri, căci, de! multe s-au întors cu susul în jos şi mulţi dintre cei de pe treptele de sus s-au coborât ceva mai în rând cu talpa scării. Iar Ielele, nebunele, au rămas cum fuseseră, dar de atunci încoace, când se întâlnesc pe la răscruci, se mai prind şi numai singure în horă.

Floriţa din codru

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost, nici nu s-ar povesti.

În mijlocul codrilor; lângă drumul cel mare, lângă drumul cel de ţară, pe unde umblă şi trece împăratul cu voinicii săi, era odinioară o crâşmă, la crâşma aceea era o crâşmăriţă; crâşmăriţa avea o fată, şi pe fată o chema Floriţa. Fata asta nu era însă fiica crâşmăriţei, şi crâşmăriţă nu era mama fetei: fata era fată fără părinţi, şi crâşmăriţă maică de suflet a fetei... Cine să fi fost părinţii fetei chiar nici cei mai bătrâni şi mai cu sfat oameni nu pot s-o spună; asta nimeni n-a putut s-o înţeleagă ... într-o bună dimineaţă, crâşmarul s-a dus după lemne la pădure ... şi... iacă ce să vezi: pe o poiană limpede şi plină de flori a

aflat o fetiţă ce se juca cu nişte pui de căprioară. Cum, când şi de unde să fi ajuns copiliţa asta prin codru, aceea minte pământească nu poate s-o priceapă. Doar a crescut ca şi florile din pământ; doar a căzut ca şi stelele din cer; sau s-a prefăcut cumva, pe nepricepute, din văzduhul curat. Destul cum c-atâta era de frumoasă fetiţa asta, încât, de-ar fi fost să fie din om, ar fi trebuit să fie - cel puţin - fată de împărat. Cine ştie?... Vreun împărat ce domneşte în ascuns prin adâncul codrilor... Crâşmarul s-a lăsat de lemne, a luat fata în braţe, a dus-o acasă... şi de aici înainte a fost fata de suflet a lui şi a crâşmăriţei.

Aşa a crescut apoi fata la crâşmă. În toată ziua se făcea mai mare, şi cu cât se făcea mai mare, cu atâta mai frumoasă la faţă, mai plăcută la făptură şi mai dulce şi mai înţeleaptă la vorbă. Pentru aceea oamenii o numeau Floare - Floarea cea frumoasă de la crâşma din codru.

Nu numai Floriţa, ci şi maică-sa, crâşmăriţă, era însă frumoasă. Crâşmăriţă nu era însă aşa de frumoasă ca şi Floriţa, şi Floriţa altfel iară, nu ca şi crâşmăriţă. Crâşmăriţă era frumoasă ca şi o pană de păun; Floriţa era frumoasă ca şi o floare ce creşte ascunsă în umbra tufelor. Crâşmăriţă era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu vorbească cu ea şi nimeni nu cuteza să privească la ea; Floriţa era frumoasă încât nimeni nu se putea răbda ca să nu privească la ea şi nimeni nu cuteza să vorbească cu ea. Crâşmăriţa atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai faţa oglindită în faţa vinului, ţi se părea cum că vinul e mai tare şi mai înfocat; Floriţa atâta era de frumoasă încât, dacă-i vedeai faţa oglindită în faţa vinului, ţi se părea cum că vinul e mai dulce şi mai moale.

A mers dară vestea în lume şi în ţară cum că la crâşma din codru se bea vinul cel mai bun, crâşmăriţa din codru e cea mai frumoasă

crâşmăriţă din ţară, şi cum că Floarea Codrilor e cea mai frumoasă fată din lume. Câţi drumeţi treceau prin ţară, toţi se opreau la crâşma din codru, gustau un strop de vin, vorbeau o vorbă cu crâşmăriţa şi aruncau o privire la Floriţa, şi apoi, cât trăiau pe lume, vinul cel bun, vorba cea dulce şi faţa cea frumoasă nu le ieşea din minte.

Într-o zi de dimineaţă trece vestea din gură în gură până ce ajunge la crâşma din codru cum că peste ziuă are să treacă împăratul pe aici pe lângă crâşma, cu voinici, cu curte şi cu mare lucru şi treabă... precum trec adecă împăraţii. Crâşmăriţa... acuma ştim noi cum sunt muierile! Dă în dreapta, dă în stânga, sparge, şterge, curăţeşte, s-a chitit, s-a pieptănat... cum fac adecă muierile când nu e ca totdeauna. Din zori de zi până în prânzul cel mare nu s-a mai mişcat de la căutătoare: tot s-a sucit şi dessucit, până când nici ea singură nu ştia ce are să mai facă. Când se simţi gătită cum se cade, ea se puse înaintea căutătoarei, privi îndelungat şi cu drag la faţa sa, apoi grăi:

- Frumoasă sunt, oglindă?

- Frumoasă, zău, răspunse căutătoarea; pe de o sută şi pe de o mie de ori e însă mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţă ca zorile dimineţii, ochi ca şi câmpul cerului şi trup ca raza soarelui.

Crâşmăriţa nu mai asculta nici o vorbă, ci ieşi afară, izbi uşa, intră în crâşma şi se puse cu vorbă aspră şi neîmpăcată la Floriţa: că nu e bună, că e proastă, că e leneşă - că e toate, numai aşa nu, precum ar trebui să fie. După ce i s-a făcut apoi destul de vorbe, a dat poruncă aspră ca Floriţa de aici înainte în toată ziua să se scoale dis-de-dimineaţă, să măture casa, crâşma, curtea, să fiarbă mâncare... şi iarăşi să măture, să spele, să taie lemne, să facă foc şi mâncare - până ce s-o face noapte; iar dacă s-a făcut noapte, să se suie în podul casei,

să-şi coboare un sac de grîu necernut şi s-aleagă gunoiul din el, ca numai seminţele curate să rămână; numai după ce va sfârşi toate aceste lucruri îi era iertat să se culce şi să doarmă pe trei scânduri de goron.

Împăratul veni, gustă o picătură de vin, grăi o vorbă cu crâşmăriţa cea frumoasă şi-şi merse mai departe în cale.

Floriţa - sărmana de Floriţa! - ea trei luni, trei săptămâni şi trei zile trase-n jugul cel aspru fără să grăiască o vorbă fără să plângă o lacrimă, fără să-nceteze a-şi cânta cântecele vesele... Şi pe cât muncea mai mult, pe atâta ţi se părea mai rumenă la faţă, mai vie la privire şi mai harnică, şi mai sprintenă, şi mai drăgăstoasă.

Peste trei luni, trei săptămâni şi trei zile iarăşi sosi vestea cum că împăratul era să treacă cu voinicii pe lângă crâşmă, Crâşmăriţa se găti încă mai cu ţorţoi decât în cel dintâi rând şi, când se simţi gătită, iarăşi întrebă pe căutătoare:

- Frumoasă sunt, oglindă?

- Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar pe de o sută şi pe de o mie de ori e mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţa ca mărul, ochi ca şi căprioara şi trup ca şi crinişorii.

Ce vorbe a zis, ce vorbe n-a zis crâşmăriţa către Floriţa, aceea nici n-o mai spun: ştie acuma fiecare cum că, zău! muierile n-aleg la vorbe când li-a trecut de glumă... Vai şi amar d-acela care în lume n-a avut parte de bine, care n-are maică, n-are taică, n-are fraţi, n-are surori, ci stă aşa singură, ca şi frunza agăţată d-un păianjen... Bag sama, aşa e dată, ca unul să strângă şi altul să frângă.

Crâşmăriţa în supărarea ei cea mare, porunci ca Floriţa de aci înainte să nu mai iasă la faţa soarelui, ci tot în pivniţa cea mare din fundul grădinii să muncească. Lăsă apoi să se facă un război cum nici înainte de aceea, nici după aceea n-a fost altul: numai suveica[1] era atâta de mare, încât voinic trebuie să fie acela care să ţi-o ridice de la pământ. Cum au trebuit apoi să fie celelalte! Pe acest război a trebuit apoi să ţese Floriţa pe toată ziua nouă coţi în lung, o pânză în care urzeala era din fire încât nu le vedeai cu ochii, iar năsădeala din funii, pe care nici cele mai sălbatice fiare nu le-ar fi putut rupe, şi apoi să ţească, încât nici năsădeala să nu se vadă prin urzeală, nici în urzeală să nu se facă crâmpiţă[2]. Dacă Floriţa şi-a făcut lucrul, ea are să capete o bucăţică de pâne, făcută jumătate din pazme, jumătate din cenuşă, şi un ulcior de apă clocită la soare.

Împăratul a venit, şi-a gustat picătura de vin, şi-a grăit vorba către crâşmăriţa cea frumoasă şi şi-a făcut calea mai departe.

Floriţa nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile a muncit, sărmana de Floriţa, în întuneric, ascunsă sub pământ şi chinuită, şi flămânzită, şi batjocorită ca vai şi amar de ea! ...

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile, acuma de-a treia oară, iarăşi sosi vestea cum că împăratul vrea să treacă pe lângă crâşmă cum înainte de asta n-a trecut încă, adecă cu mare lucru şi treabă cu multă socoteală... Era ca astă dată nu numai copitele, ci şi cozile şi coamele cailor să fie aurite... şi fel de fel de lucruri, de care înainte de asta nici nu s-a vorbit... Era adecă să fie lucru mare şi împărătesc! ... Se zicea cum c-acuma vine şi feciorul împăratului, un voinic... voinic ca şi un fecior de împărat...

Crâşmăriţa? ... trei zile şi trei nopţi ea n-a stat în loc... în zorile de-a

treia ziuă crâşma era mai curată decât ghiocelul şi crâşmăriţa mai chitită şi mai hoşcocorâtă decât ce-a fost ea însăşi cândva. Şi apoi, aşa cum era, se puse, acuma de-a treia oară, înaintea căutătoarei.

- Frumoasă sunt, oglindă?

- Frumoasă, zău! grăi căutătoarea, dar pe de-o sută şi de-o mie de ori mai frumoasă Floriţa, pentru că ea are faţă ca şi fagurele topit, ochi ca şi nevasta unui împărat şi trup ca şi rouşoara de pe flori.

Crâşmăriţa nu mai zise nici o vorbă, îşi înghiţi mânia, şi, plină de gânduri amare şi de necaz nestâmpărat, se aşeză pe prispa de dinaintea casei pentru ca s-aştepte şi să vadă sosirea împăratului... Iacă într-un târziu, cam pe când stă soarele la prânzul cel mic, se văzu din depărtare că vine, că s-apropie, c-acuşi s-ajungă ceva ca şi un nor strălucit.

Venea împăratul cu voinicii şi cu feciorul său, venea, însă, încât copitele cailor nici nu făceau colb şi pulbere, ci numai aşa... din strălucitul aurului celui mult simţeai cum că acuşi va să fie aici... Când crâşmărita şi oamenii ce stăteau de vorbă înaintea casei văzură cum că de aici înainte nu e glumă şi râs, ci chiar va să fie ceva, ei cu toţii se sculară în picioare şi făcură adecă cum fac oamenii de treabă când are să fie lucru cu cinste şi mare... Poţi şti acuma ce e aceea când vine chiar împăratul cu oamenii şi cu feciorul său!... Crâşmăriţa îşi tocmi cătrinţa, se scutură de colb şi se supse la buze; oamenii îşi luară pălăriile din cap şi se neteziră la păr... Iară Floriţa toca din război.

Abia fură gătiţi, până ce sosi şi împăratul şi năvăli cu ceata cea strălucită asupra crâşmei. împăratul, feciorul cel de împărat şi voinicii cei mândri se coborâră toţi cu toţii de pe cai, ziseră „bună ziua" şi

băură vin de cela bun... După ce şi-au băut vinul şi şi-au zis vorbele, încălecară apoi şi se duseră încă mai repede decât cum au fost venit... De Floriţa... nimeni n-a întrebat, nimeni nu s-a îngrijit... Numai feciorului de împărat i se părea cum că nu e precum ar trebui să fie: cum că vinul nu e ca lauda, cum că, crâşmărita nu e ca vestea... Ce să faci însă? Şi el îşi dete pinteni la cal şi se repezi mai departe cu ceata cea strălucită...

După ce împăratul, voinicii şi feciorul de împărat s-au fost depărtat, crâşmărita chemă la sine pe Baba Boanţa, o vrăjitoare vestită, care era atâta de bătrână, încât ţinea minte când codrii erau ca iarba, munţii ca muşunoiul şi văile ca şi creţăturile la ea pe faţă ... atât de bătrână era Boanţa... şi de când trăieşte n-a făcut alta decât vrăji şi alte lucruri ascunse şi nepricepute... Acuma era vorba ca să facă ce va face cu sărmana de Floriţa.

După multă vorbă şi îndelungată sfătuire, crâşmărita se înţelese cu Boanţa ca asta să lege pe Floriţa la ochi, s-o ducă în codru, să-i scoată ochii şi s-o lase acolo, ca s-o mănânce fiarele şi alte grozăvenii de acelea din pădure şi de prin guduroaiele întunecoase.

Mult sfat nu s-a făcut după aceea. Boanţa merse în pivniţă, legă pe Floriţa la ochi ... si făcu precum i s-a fost zis.

Când ele ajunseră în adâncul codrului, pe unde fiinţă omenească n-a călcat de când e lumea, Boanţa scoase cuţitul cel mare, dezlegă legătoarea cea neagră de pe ochii Floriţei şi făcu, ca să-şi facă treaba... Abia privi însă la Floriţa în faţă şi în ochi, ea scăpă cuţitul din mână şi stete uimită şi încremenită — cura stă omul când mare lucru i se pune în cale... Mulţi ani a trăit şi multă lume a umblat Baba Boanţa: pe Floriţa n-a văzut-o decât odată... De frumoasă ce-o vedea, îi părea cum

că nici n-o vede, ci numai şi-o gândeşte... Floriţa... sta şi ea uimită de ce vedea: ea — sărmana! — nu ştia ce are să i se facă, ce are să păţească.

Cum Floriţa şi Boanţa stăteau aşa uimite, deodată, ca din puşcă, sări o căprioară dintr-un tufar, şi cum sări, cum trecu pe lângă Floriţa, cum privi la ea, aşa privi, încât ochii amândoi, şi cel de-a dreapta, şi cel de-a stânga, îi săriră din cap şi căzură la Floriţa în poală.

Baba Boanţa mulţumi lui Dumnezeu cum că nu e silită să facă un păcat mare, luă ochii cei de căprioară şi-i duse, ca să spuie cârciumăriţei cum că i-a scos de la Floriţa din cap.

Floriţa rămase singură şi părăsită ... Ce să facă? Porni încotro o duseră ochii şi norocul.

Multe zile şi multe nopţi a pribegit Floriţa aşa singură prin codru, fără s-audă grai pământesc, fără să vadă fiinţă omenească.

Numai din când în când i se ivea câte o fiară sălbatică în cale şi asta rămânea însă privind din depărtare, o urma o bucăţică de cale şi apoi se ascundea în tufele dese. Floriţa mergea cântând mai departe... Unde - nici ea singură nu ştia... Mergea... mergea...

Într-atâtea şi atâtea zi, tocmai în revărsatul zorilor, pe când se dezvelea ziua din noapte, văzu cum că vede ceva, aşa ca ş-o casă, zărindu-se printre frunzele copacilor. Înaintea casei lucra un om ghebos ceva - nu ştiu ce - aplecat la pământ, dar lucra, încât nici cu trăsnetul n-ai fi putut să-l trezeşti de la lucru... Dar cum lucra? - nu ca altă lume. Toate le făcea întoarse şi sucite, ca şi omul adecă care nu pricepe lucrul de care s-a prins. El lucra la un pui... Mai înainte îl

ciupeli şi numai după aceea îl opări cu apă fiartă - mai înainte îl drese şi numai după aceea îl ciupeli şi opări...

Când Floriţa văzu cât de necioplit mi se mişca ghebosul, ea nu se putu răbda ca să nu meargă să-l înveţe şi să-i ajute...

- Bun lucru, bădiţă! grăi Floriţa blând ca totdeauna...

Ghebosul privi îndărăt când auzi, aşa ca prin vis, vorba cea dulce a Floriţei, şi când privi şi văzu ce vede... poate acuma fiecare să ştie ce trebuie să fie atunci când un ghebos priveşte în faţa Floriţei, Ghebosul scăpă şi cuţitul, şi puiul, şi toate le scăpă din mână, şi sta înaintea Floriţei, încât i se părea c-acuma nici nu e ghebos mai mult... Dar nici Floriţa nu sta la flori şi frunze! Ghebosul era atât de hâd, cât Floriţa de frumoasă: cu gura ca grapa, cu ochii ca ceapa, cu nasul cârlig, cu părul pîrlit...

- Ce ai de gînd cu puiul? întrebă Floriţa după ce-i mai trecu ameţeala.

- Am să-l frig pentru tovarăşi, răspunse ghebosul cam cu jumătate de gură, ca omul din care scoţi vorba cu frică.

- Ce tovarăşi? îl întrebă Florica.

Ghebosul privi lung la Florica, ca un om care ar vrea să zică ceva şi nu ştie cum s-o scoată mai nimerit.

- Vezi casa asta? zise el de la o vreme, mai cu inimă. Asta e casa celor doisprezece hoţi de codru. Ei s-au dus la hoţit, şi eu am rămas ca să le fac de mâncare.

Aşa e, doisprezece hoţi - hoţi de codru şi grozavi, cu căpitanul lor cel înfricoşat - au locuit în astă casă... Şi ştie toată lumea cum că hoţii de

codru se spală în toată dimineaţa cu sânge de copil nebotezat şi sânge de fete mari, iar în faţă de om nu pot să privească pentru că simţesc junghi în spete, şi-n cap, şi pe toate laturile... Nu e minune, dar, dacă Floriţa a cam tresărit când a auzit vorbe atât de mari... Hei! dar Floriţa nu s-a înfricoşat - zău nu s-a înfricoşat, ci, cu vorbă veselă şi râs pe buze, a zis către ghebos:

- Un pui pentru doisprezece hoţi? Nici pe-o măsea n-are să le ajungă.

- Vezi bine că doară nu am eu atâta pricepere, răspunse ghebosul făcându-se şi el înţelept. Ieri le-am fript un juncan, şi ei m-au bătut c-a fost prea mult: astăzi ştiu că nu m-or bate.

- Iar azi te-or bate pentru că le-ai fript prea puţin... Aide ca să te învăţ eu ce, cum şi cât să faci, zise Floriţa sărind sprintenă, cum era ea, peste pragul casei.

Acuma tăie patru pui şi-i fierse, tăie doi purcei şi-i fripse, făcu o zămuţă bună şi caldă şi arătă ghebosului cum are să facă de aici înainte.

- Iacă aşa, dragul meu, şi aşa... şi aşa - îl învăţa adecă precum învaţă o maică bună şi îngrijitoare.

Ca nu cumva să se întâmple ceva cu hoţii, ghebosul spuse Floriţei cum că să-i spuie lui pe când are să fie gata cu mâncările, să fugă cât o duc picioarele ca să nu cadă în mâinile hoţilor, căci el numai atunci va cânta din fluieraşul cel mic, care cheamă pre hoţi la prânz.

Floriţa găti mâncarea, puse vasele pe masă, mai curaţi, mai netezi, făcu casa, încât numai de-un drag să şezi în ea, apoi se puse la vorbă cu ghebosul şi vorbiră... vorbiră până ce uitară de hoţi, de fluieriţă, de

toate.

În adâncul codrului hoţii începură să flămânzească, să se supere şi, care de care mai cu greu gând la inimă, să pornească către casă... Hei! ghebosule, ghebosule, mare necaz ţi-ai făcut!

- Ce se simte aici? întrebă Floriţa simţind ceva, ca şi când ar fi sânge sau aşa ceva...

- Vai! sărmanul de mine! strigă ghebosul înspăimântat. Vin hoţii! Fugi! Ba nu fugi, căci n-ai vreme de fugă... Ascunde-te sub pat.

Floriţa - de frică, ce să facă? - se ascunse sub pat. lar cei doisprezece hoţi de codru veneau tot unul după altul, şi încă din depărtare s-auzea cum ziceau că au să-l ucidă, să-l turtească, să-l taie bucăţele pre ghebosul... Cum nu? când ei răbdau de foame... ei... hoţi ca dânşii!

Ghebosul le ieşi în cale, ca să-i roage de iertare şi să le spună cum că le-a făcut mâncări bune.

- Să taci deloc! grăi căpitanul. Nu-mi prieşte mâncarea până ce nu mă spăl cu sângele tău.

După aceea intră în casă pentru ca s-aducă cuţitul cel mare; iară ceilalţi prinseră pe ghebos şi-l făcură nod. Când căpitanul intră pe prag, el rămase stând uimit în loc; i se părea că astă casă netedă şi curată nu e a lui.

-Măi oameni! grăi către cei de afară, veniţi încoace!

- Ce e? întrebară cei de-afară.

Veniţi când zic!

Când hoţii păşiră pe prag, ei priviră încă mai uimiţi decât căpitanul la casa lor... Aşa privind, le trecu de mânie şi iarăşi le veni foamea; se aşezară unul după altul la masă. Ghebosul, ca şi omul care era s-o păţească, se făcu sprinten, fugi la vatră şi intră cu mâncărurile în casă.

Când căpitanul sîmţi mirosul aburilor din zeamă:

- Măi! grăi către ghebos, pentru că mi-ai curăţit casa, te lăsăm până după prânz.

După aceea luă lingura, gustă din zeamă şi o purtă prin gură.

- Ce mâncare e asta? întrebă după aceea.

- Zeamă, cu cinste să fie zis, zeamă călduţă, răspunse ghebosul.

- Bună mâncare! grăi căpitanul. Luă după aceea lingura, dete la fiecare hoţ câte trei linguri, şi ce rămase îşi ţinu sie.

Hoţii îşi mâncară părticica şi după aceea priviră, lingându-se pe buze, la părticica căpitanului. Ghebosul intră cu carnea cea de pui.

- Ce e aceasta? întrebă căpitanul.

- Pui, pui fript, răspunse ghebosul.

Căpitanul. îşi tăie o bucăţică, gustă şi apoi grăi către ghebos:

- Măi! asta s-o fi adus tu mai înainte! Pentru că ne-ai făcut atât de bune mâncări, noi cu toţii te iertăm!

După aceea luă cuţitul, tăie la fiecare hoţ câte o bucăţică şi ce rămase îşi ţinu sie.

Hoţii îşi mâncară bucăţelele, după aceea începură să privească la bucăţile căpitanului, lingându-se pe degete... Iară căpitanul de la o vreme începu să răsufle cu greu şi să mănânce cu ţârâita, numai de ici, de colea câte o bucăţică, câte un fir, ca şi omul care ar mânca şi nu mai poate mânca de sătul ce e, săracul...

- Frate căpitane, grăi unul dintre hoţii cei flămânzi, tu te-ai săturat: dă-ne nouă ce a rămas!

- Ce? îi zise căpitanul, sau n-aţi avut şi voi: asta o ţin pentru mine - pentru ca s-o mănânc deseară.

- Să nu fie supărare, grăi ghebosul, mai sunt încă şi alte mâncări.

- Auziţi voi? zise căpitanul, celelalte sunt ale voastre.

- Ba nu! grăiră hoţii, noi vrem să mâncăm din asta, căci asta e bună! ...

Vorbă din vorbă: hoţii începură a se certa... Unii că asta, alţii, că ceea; treaba sta rău, şi dacă ghebosul n-ar fi intrat cu purceii cei fripţi în casă, zău nu cred că nu s-ar fi întâmplat un lucru nesfârşit. Când însă mirosul fripturii le intră în nas, îndată se stâmpărară.

- Ce e aceea? întrebă căpitanul.

- Purcel, purceluş fript! răspunse ghebosul.

Căpitanul gustă... Aşa ceva până acuma nici în vis n-a gustat.

- Măi prostule! grăi către ghebos, acuma trebuie să aduci tu pe acesta? Să mi-l pui mie pe sară, şi dete puii la ceilalţi hoţi.

- Să ne dai purcel! grăiră hoţii, ai zis că ce vine e al nostru.

- Ce? sau n-aţi zis voi că puii să vi-i dau? zise căpitanul mâniindu-se urât.

. . . . . .

O vorbă nu zic mai mult!... Hm! aceea nu e glumă când căpitanul zice aşa vorbe către tovarăşii săi flămânzi... Poate acuma fiecare să ştie ce e aceea când unsprezece hoţi se bat cu căpitanul lor ... Sărmana de Floriţa! dacă ar fi ştiut ea cum că asta are să fie din mâncările cele bune... Zburau, Doamne, săbiile, cuţitele şi fel de fel de lucruri, şi se băteau hoţii precum se bat nourii în capete şi se prăpădesc... Aşa lucru n-a fost încă de când e lumea!

Şi Floriţa? ... Bun e sufletul bun! Doamne, bun e!... bun ca şi darul şi mâna lui Dumnezeu! Când hoţii se băteau, sfărâmau şi prăpădeau mai a pieire, Floriţa nu se mai putut răbda, ci ieşi de sub pat şi se puse tocmai în mijlocul lor, şi cum s-a pus, a stat acolo între ei, între hoţii cei înfricoşaţi, bătăuşi şi hoţi de codru.

Ce-a fost după aceea, cum s-a făcut, cum s-a sfârşit, aceea e acuma treaba lor... Oare, Doamne ... când vede cineva pe Floriţa, s-ar mai putea bate şi supăra, i-ar mai putea veni gând rău şi neâmpăcat?... Hoţii steteră toţi încremeniţi, şi amuţiră, şi scăpară săbiile, cuţitele şi fel de fel de lucruri ce aveau în mână: li se părea cum că a venit pedeapsa lui Dumnezeu asupra capetelor lor, ca să-i tragă la socoteală pentru păcatele lor cele multe în răutatea lor cea mare şi înfricoşată şi hoţească ... Iară Floriţa le grăi în graiul ei cel blând:

— Nu vă supăraţi, bădişorilor, că, dacă doriţi, iarăşi vă fac mâncările încă mai bune şi mai călduţe decât cum au fost cele de astăzi.

Hoţilor li se părea că cerul s-a dărâmat asupra lor, şi munţii, şi codrii, când auziră vorba Floriţei... De aici înainte Floriţa rămase la casa hoţilor; îi îngriji, îi curăţi, le făcu mâncări bune, îi ţinu la poveşti frumoase şi la vorbe blânde; iar hoţii nu se mai mişcară de-acasă. Le părea că de aici înainte nici n-au ce să cerce în lume... Aşa merse asta până ce li se sfârşiră mâncările: ajunseră că abia mai aveau bucate pentru trei zile şi trei nopţi. Apoi nici unul nu voia să se urnească de acasă pentru ca să câştige; fiecare voia să taie lemne, să facă foc, să spele, să mături, să văruiască, să îngrijească grădina cea cu flori, să facă adecă după placul şi dorinţa Floriţei.

Într-o zi, Floriţa merse în grădina cea cu flori, ca să vadă cum şi ce, şi află că un porc sălbatec a făcut mare zguduire printre straturi şi, aflând, tare şi mult s-a întristat. Hoţii, cum auziră, toţi cu toţii săriră la puştile cele ruginite şi merseră şi goniră şi nu se opriră până ce nu-l împuşcară pe porcul cei sălbatec. Când căpitanul, care era cel mai sprinten dintre toţi, venea cu el în spate, aşa păşea de fălos, aşa privea de mândru, încât erai să crezi c-a stat de vorbă cu Sf. Petru... De aici înainte fiecare hoţ voia să fie cel mai harnic, mai de treabă şi mai voinic. Ghebosul, cel mai înţelept dintre dânşii, îi împărţi în două: şase inşi trebuiau să meargă în toată ziua la, câştig, iar alţii şase aveau să rămînă acasă pentru ca să lucreze după porunca ghebosului şi dorinţa Floriţei.

Cei mai isteţi dintre hoţi se duseră în cetatea împăratului şi cumpărară cu mulţi bani fel de fel de lucruri frumoase şi le aduseră, ca să le pună la căpătâiul Floriţei, aşa ca nimeni să nu ştie cine le-a pus... Şi apoi li se înnebuneau minţile când vedeau cum că Floriţei îi sare inima de bucurie când dimineaţa îşi afla cârpele cele frumoase la căpătâiul patului. Aşa curgea traiul hoţilor de când ei au dat de Floriţa şi aşa

traiul Floriţei de când ea a dat de hoţi. Îţi râde inima când îţi aduci aminte!

Hei! dar lumea e rea! Bag samă, nici Dumnezeu nu vrea ca în lume să fie numai bine! ...

Crâşmăriţa după multă vreme iarăşi privi în căutătoare, iarăşi întrebă, căutătoarea iarăşi îi răspunse şi iarăşi făcu vorbă cu Baba Boanţa... Ce-ţi e muierea vicleană! nici în fundul lumii nu-ţi lasă pace şi trai bun ...

Baba Boanţa îşi făcu trebile, află cum şi ce e cu Floriţa şi unde se află ea, porni apoi în cale către codrul cel vestit... Când ea era s-ajungă la casa hoţilor, află că vede nişte oameni vorbind: erau cei şase hoţi ce stau cu ghebosul la sfat. Ea luă şapte frunze verzi de pe creanga unui stejar, grăi asupra lor câteva cuvinte ce sunau a vrajă, suflă de trei ori asupra lor. Baba n-a suflat bine, până ce frunzele se veştejiră şi hoţii adormiră toţi şapte, unul după altul.

Acuma Baba Boanţa intră la Floriţa în casă, spuse cum că-i aduce „sănătate şi voie bună" de la maica sa cea bună; îi dete apoi un inel de aur, frumos şi rotund. Floriţa - dar de unde să poată gândi rău prin capul ei! - ea trase inelul pe degetul cel mijlociu şi nici nu-l trase cum se trage, până ce şi căzu la pământ.

După ce Boanţa îşi făcu treaba, ea îşi luă cârja de după cuptor şi o şterse din cale. Nu-i venea la socoteală ca să stea încă mult, fiindcă ştia cum că multă vreme n-are să treacă până ce hoţii se vor trezi din somn. Şi hoţii cei din codru, zău! nici pentru o Boanţă nu sunt lucru de glumă.

Când hoţii intrară în casă şi când ceilalţi sosiră, ştie acuma fiecare ce e

acea când doisprezece hoţi de codru plâng din ruptul sufletului, încât pietrele se mişcă ... numai Floriţa nu se mişca, căci ea era moartă; moartă... ca şi moartă. În durerea lor cea mare, n-avură încotro: hotărâră s-o îmbrace frumos pe Floriţa, să-i facă un mormânt, şi ... vai ş-amar când vine până într-atâta! Cum steteau ei însă aşa lângă mort, văzură ceva ce încă n-au văzut: inelul Boanţei... Cât ce traseră inelul de pe deget, Floriţa îşi deschise ochii şi se făcu mai vie decât ce a fost cândva. În bucuria lor cea mare, hoţii merseră în cealaltă zi în satul împăratului şi cumpărară toate inelele şi tot aurul ce se afla în târg şi-l deteră Floriţei, pentru ca să nu mai primească de la alţii. Şi apoi grijeau Doamne! cum pot numai hoţii să grijească pe Floriţa, când se tem că o vor pierde.

Peste şapte luni, şapte săptămâni şi şapte zile, crâşmăriţa iarăşi privi în căutătoare, iarăşi auzi vorbele supărătoare, iarăşi chemă la sine pe Baba Boanţa şi iarăşi trimise primejdia asupra Floriţei. Boanţa făcu ca şi celălalt rând, şi după ce adormiră hoţii iarăşi intră la Floriţa, îi zise „sănătate şi voie bună" şi îi dete o rochie de mătase, grăind:

- Iacă, ţi-a trimis-o maica ta cea bună ca să te împodobeşti cu ea.

Floriţa, de bucurie că a primit veste de-acasă, îmbracă rochia ca să vadă cum îi şade. Nici nu trebuie să spun că astă dată Floriţa căzu mai moartă. Boanţa fugi mai iute, durerea hoţilor fu mai mare şi învierea mai puternică şi mai îmbucurătoare decât înainte de asta cu atâte săptămâni.

Acum hoţii cumpărară toate mătăsurile şi frumuseţile ce se aflau la neguţătorii cei mari şi împărăteşti; iar îngrijirea lor se făcu pe de şapte ori câte şapte mai mare decât ce a fost cândva.

Peste nouă luni, nouă săptămâni şi nouă zile crâşmăriţa, acuma de a treia oară, adecă de a doua oară de a treia oră, iarăşi se făli către căutătore cu frumuseţea sa.

- Eşti frumoasă, îi răspunse căutătoarea, dar Floriţa e mai frumoasă, de o sută şi o mie de ori mai frumoasă decât ce-a fost ea însăşi cândva, şi trăieşte ca o împărătească.

După aceste vorbe, crâşmăriţa n-a mai chemat pe Boanţa la sine, ci şi-a legat catrinţa şi ea însăşi s-a dus la coliba babei. Ce-au vorbit, ce n-au vorbit, ce sfaturi au făcut, aceea nu se poate spune... Bune gânduri cu de-a bună seamă nu le-a trecut prin minte... Vai şi amar de acela ce dă de rău cu muierile!

Boanţa se suflecă, acuma chiar de a treia oară, şi aceea nu e glumă când o vrăjitoare ca şi Boanţa se suflecă, cum înainte de asta nu s-a mai suflecat încă... De astă dată nici nu porni pe picioare, ci în miez de noapte, călărind pe o prăjină strâmbă... Mare primejdie trebuie să fi fost în gândul ei că s-a opintit atât de băbeşte!

De când Floriţa murise în două rânduri, hoţii nu mai dormeau nici ziua, nici noaptea, ci stau la pază, cum stai când de mare necaz şi primejdie te temi. Pentru ca nu cumva să-i cuprindă somnul, unul dintre ei totdeauna trebuia să se culce pe un pat de spini, iară subt pat era jăratec viu şi înfocat... Boanţa văzu că acuma cu una, cu două n-are s-o isprăvească; ea făcu dar lucruri, vrăjitorii şi fel de fel de taine, încât mintea curată nici nu le putea gândi... Pentru ca să adoarmă pe hoţi, ea acuma nu făcu vraja cea mai mică, cu frunzele de stejar, ci vraja cea mai mare şi nemaipomenită, încât ţi se ridică perii în vârful capului când gândeşti la ea. Luă un ac subţirel şi mic, dar mic şi subţirel, încât nici cu vîrful limbii nu puteai să-l simţeşti, dar încă să-l

vezi cu ochii, împunse doisprezece stejari cu acest ac, grăi o mulţime de zicăli încâlcite, se-ntoarse de trei ori peste cap, şi hoţii, toţi doisprezece, împreună cu ghebosul, chiar şi acela de pe spini şi jăratec, adormiră ca morţi.

Când Boanţa intră, acuma de a treia oară, în casă la Floriţa, ea nu zise numai „sănătate şi voie bună", ci alte vorbe care de care mai frumoase şi mai dulci, cum vorbesc adecă babele când voiesc să-ţi strice firea... iară Floriţei îi sărea inima de bucurie când auzea atâta veste bună şi frumoasă de la ,,ai săi".

- Să te împodobesc ca pe o împărătească, mi-a poruncit maică-ta cea bună, grăi Boanţa într-un târziu. Să-ţi pieptăn eu părul şi să ţi-l ...

De unde ar putea Floriţa să nu facă precum a dorit maică-sa cea dulce? ... Ea lăsă ca Boanţa să o pieptene, şi Boanţa o pieptănă, atâta de frumos o pieptănă, atât de frumos îi împleti părul, încât i se încurcau ochii când privea la ea şi nu ştia pe unde o vede mai frumoasă. Dar Boanţa nici nu fuse gata cu pieptănatul, până ce Floriţa şi căzu moartă, mai moartă decât ce a fost cândva în viaţa ei... Boanţa i-a fost împletit firul morţii în păr.

După ce Boanţa îşi făcu păcatul, ea se sui pe prăjina cea strâmbă şi se depărta mai răpede decât Vântoasele.

Când hoţii aflară cum că iarăşi nu e bine, ei deferă a fugi care încotro, a se opinti din ruptul sufletului, ca doară cumva să învie pe Floriţa şi de a treia oară. Îi traseră inelele de pe degete, îi dezbrăcară rochia, îi luară salba de pe piept: dar Floriţa rămase moartă, şi hoţii cei doisprezece - hoţi grozavi din fundul codrului - încet-încet, unul după altul, începură să plângă, nu cum plâng copiii, ci cum plânge omul

când vede că acuma toate s-au sfârşit, că de aci înainte nu mai are ce să facă. Când Floriţa fu cu totul dezbrăcată, hoţii încetară a plânge şi rămaseră cu toţii încremeniţi: li se opri suflarea şi-i părăsi sufletul.

- S-o despletim! grăi ghebosul.

- Să ferească Dumnezeu! răspunse căpitanul; aşa de frumos numai ea ştie împleti cu degetele ei cele mărunţele!

- Da, da! ziseră ceilalţi hoţi! Dacă a venit acuma până într-atâta, să fie măcar şi moartă precum a fost mai frumoasă-n viaţă.

De aci înainte hoţii multă vorbă nu făcură; nici n-aveau ce să-şi mai zică: îmbrăcară pe Floriţa în cele mai frumoase giulgiuri, îi puse fiecare câte un crinişor pe frunte, aleseră cel mai frumos copac din codru, făcură un coşciug, cum ei îl ştiau a face mai frumos, aşezară pe Floriţa în coşciug şi-i aprinseră la cap o lumină de ceară curată, topită tocmai din fagurele în care a fost să fie matca albinilor... După ce le gătiră astea, căutară cea mai înaltă poiană din codru şi unde erau cele mai multe flori, făcură un mormânt de trei ori mai adânc decât ce era de lat şi de trei ori mai lat decât era de lung... şi apoi... sărută fiecare pe Floriţa în mijlocul frunţii şi o luară, şi o duseră…

- Ho! staţi! grăi ghebosul când văzu că hoţii voiesc să arunce pământ asupra Floriţei. Pământ pe trupul ei? Nu vă temeţi de maica lui Dumnezeu?

Hoţii toţi, unul după altul, lăsară pământul din mână; le venea să intre în pământ de ruşinea păcatului ce era să facă.

Când erau să pornească către casă, nici unul nu putea să facă începutul: erau legaţi de pământ şi simţeau că acasă nu au ce să mai

caute... Se aşezară dar jur împrejur pe lângă mormântul Floriţei şi priviră... priviră, până ce, privind, muriră toţi doisprezece, unul după altul. Doisprezece hoţi au murit şi ghebosul împreună cu dânşii... Sărmanii de ei! mai c-au fost oameni de treabă. Bag sama aşa a fost să fie . . .

Multă, foarte multă vreme a stat Floriţa aşezată în mormânt; pe lângă mormânt, peste pământul ce sta în jurul gropii, au fost crescut tot flori din flori, care de care mai frumoase şi nemaipomenite, şi florile nu cresc ca şi bureţii peste noapte... După multă vreme dară, feciorul împăratului a venit cu mulţi oameni şi cu mare treabă ca să vâneze prin codru... Deodată auziră cum fac câinii mare larmă şi multă lătrătură. Feciorul împăratului trimise pe câţiva argaţi dintre cei mai tari la inimă, ca să vadă ce e, cum şi pentru ce.

Argaţii veniră şi spuseră că s-au adunat câinii într-o poiană înaltă şi luminoasă şi, suindu-se pe un dâmb cu flori, toţi cu toţii, cu mic cu mare, au început nu să latre, ci să urle, cum urlă câinele când vede bufniţa strigând pe hornul casei, ori când arde casa stăpânului său, să urle adecă a primejdie.

Feciorul cel de împărat - fecior de împărat adecă, care nu se mulţumeşte cu una, cu două - porunci argaţilor să-l aştepte şi se duse ca să vadă el cu ochii şi s-audă cu urechile lui de treaba cânilor. Când simţiră cânii apropierea stăpânului lor, ei încetară a da semn de primejdie şi deteră a-şi mişca cozile. Hei! dar din loc nu se mişcară până ce nu păşi feciorul cel de împărat în florile cele frumoase... Fecior de împărat, fecior de împărat... doisprezece oameni împietriţi nu sunt glumă! zău, şi chiar un fecior de împărat trebuie să tresară când îi vede printre flori - şi apoi când privi în mormânt? ... Feciorului

de împărat îi păru cum că chiar şi al lui suflet a împietrit când văzu pe Floarea Codrilor... El a văzut multe fete de împărat: Floriţa e însă Floriţa... Când văzu dar că Floriţa e moartă, el se întrista, după aceea se supără şi, mai la urmă, atâta de grozav se amărî, încât îi venea ca să ia lumea în gheare şi aşa să deie cu ea de pământ, încât toată să se sfarme, ca nici sămânţa să nu rămână de ea! ...

Ei! dar feciorii cei de împărat sunt scurţi la vorbă. „Dacă n-am văzut-o vie, s-o văd cel puţin moartă", îşi zise el, şi apoi merse la argaţi, le porunci ca să pornească către casă. Numai doi oameni credincioşi ţinu la sine, şi când se făcu noapte, cu aceşti doi împreună scoaseră pe Floriţa din mormânt şi o duseră prin ascuns la curtea împăratului... După ce Floriţa fu bine pusă, ca nimeni să nu afle de ea, feciorul împăratului porunci argaţilor să tacă despre cele ce au făcut şi văzut şi n-au mai văzut, şi-şi făcu treaba mai departe. El alese cele mai frumoase douăsprezece case ce se aflau în curtea împăratului, aşeză pe Floarea Codrilor în cea mai frumoasă dintre ele, porunci ca douăspreze fete, cele mai sprintene, să grijească pe Floriţa zi şi noapte, să o aşeze într-un leagăn de aur şi să o legene ca şi când ar fi vie. Faţa Floriţei şi acuma era rumenă; crinişorii de pe fruntea ei nici acuma n-au veştejit şi părul ei şi acuma tot atât de frumos era pieptănat şi împletit; feciorul cel de împărat dete poruncă aspră ca nimeni să nu atingă faţa, crinişorii şi părul... De aici înainte, Făt-Frumosul împărătesc, de dimineaţă până seara şi de seara până dimineaţa, nu se mişcă de la leagănul Floriţei: privea, privea în faţa cea frumoasă, până ce adormea privind şi cu ochii deschişi.

Cele douăsprezece fete ce aveau să grijească pe Floriţa nu mai încetau a-şi sparge capul asupra poruncii aspre ce li s-a dat. ”Oare pentru ce să nu atingem crinişorii şi pentru ce să nu-i despletim părul? şi dacă am

face, ce s-ar face? cum ar fi?" se întrebau ele în gândul lor. Aşa e muierea! n-are odihnă până ce nu află ce ar dori să ştie.

- Ştiţi voi ce? grăi cea mai şireată dintre ele. Feciorul împăratului doarme: aide s-atingem şi să despletim; până când el se trezeşte, noi iarăşi facem precum a fost.

La astfel de lucruri multă vorbă nu fac muierile: ele începură să despletească pe Floriţa, şi cum o despletiră, îi scoaseră firul morţii din păr; iară Floriţa, Floarea Codrilor, se făcu mai vie, mai frumoasă şi mai sprintenă decât ce a fost cândva în viaţa ei. Când fetele văzură morţii râzând, ele, înspăimântate şi învrăjbite, fugiră care încotro. Din larma ce făcură se trezi şi feciorul cel de împărat. Acuma poate fiecare să ştie ce e aceea când feciorul cel de împărat vede pe Floarea Codrilor chiar vie, priveşte în ochii ei cei blânzi şi aude vorba ei cea dulce. Înfricoşat, şi grozav, şi nemaipomenit de frumos lucru trebuie să fie aşa ceva.

Feciorul împăratului nici trei vorbe n-a grăit până ce a şi mers vestea în curte cum că „iacă aşa şi aşa", că s-a întâmplat adecă ce s-a întâmplat cu minune şi cu taină nepricepută; şi când a venit împăratul cel bătrân ca să vadă ce e, cum şi pentru ce, el atât de tare s-a speriat, încât îi înnegriră perii capului şi înjuni cu şaptezeci şi şapte de ani! După ce oamenii se dezmeticiră, Floriţa stete de vorbă cu ei şi le spuse cum şi ce, de unde şi până unde, iacă încoace şi încolo, adecă toată întâmplarea şi patimele ei. Împăratul cel bătrân asculta, precum asculţi la copilaşi când încep să vorbească, asculta adecă încât îi sta răsuflarea în loc, şi precum asculta, el tare şi foarte mult se supăra când auzea câte toate despre suferinţele sărmanei de Floriţa; iară când asta încetă cu vorba, el grăi către ea cu vorba lui cea blândă şi

împărătească:

- Fătul meu, draga mea! bunul Dumnezeu a voit ca să vii tu la casa mea, să îmi fii mie noră şi nevastă feciorului meu.

Floriţa nu zise nimic, ci privi numai aşa cu coada ochiului la cel voinic frumos fecior de împărat... iară feciorului i se făcură vorbele nod şi crâmpiţă tocmai pe vârful limbii.

Până ce zici „una, două, trei", vestea despre cununia feciorului de împărat ajunse până în cele patru colţuri ale lumii. Până şi orbii şi şchiopii porniră în cale, ca să vină, să vadă şi să nu mai uite cât vor trăi. Crâşmăriţa cea frumoasă nici ea nu se putea să rămână acasă: se găti dar, cum numai ea ştia, şi când fuse gătită, iarăşi întrebă pe căutătoare, acuma de a şaptea oară, - de-a şaptea oară, asta nu e glumă!

- Frumoasă, zău! răspunse căutătoarea, dar Floriţa e mireasă de împărat!

Când crâşmăriţa auzi aceste vorbe, ea porunci ca să lase tot vinul să curgă, să spargă toate vasele, şi porni către fiica sa cea dragă şi ginere-său împărătesc.

Se făcu apoi o nuntă, o cununie şi un ospăţ decât care mai vestit şi mai minunat de când e lumea n-a fost: chiar şi copiii cei de ţigan mâncau cu linguri de aur, iar după ce-au mâncat şi le duceau cu sine acasă, ca să le aibă şi să ţină minte. După nuntă, împăratul porunci ca să se facă o casă cu păreţii de oglindă, să se adune cele mai frumoase neveste din ţară şi să închidă pe crâşmăriţa cea vicleană cu ele, pentru ca să vadă şi, văzând, să se surpe în gândul ei, cum că nu-i ea cea mai

frumoasă în ţară.

Iar Floriţa şi feciorul cel de împărat trăiră fericiţi şi fără supărare, cum trăiesc oamenii buni la suflet şi înţelepţi la minte, încât vestea despre ei ajunse chiar şi până la noi...

Ileana cea şireată

A fost ce-a fost; dacă n-ar fi fost nici nu s-ar povesti.

A fost odinioară un împărat care avea trei fete, dintre care cea mai mare era frumoasă, cea mijlocie şi mai frumoasă, iar cea mai tânără Ileana atâta de frumoasă încât şi Sfântul Soare se oprea în cale, ca s-o vadă şi să se desfăteze de frumuseţea ei.

Într-o zi împăratul primi carte şi veste de la vecinul său împărat mare şi puternic, cum că iaca, nu e bine, şi are să se bată cu dânsul pentru o mare pricină împărătească. Împăratul se puse la sfat cu bătrânii ţării şi, când văzură cum că nu e încotro, porunci voinicilor să încalece pe armăsari, să-şi apuce armele şi să se pregătească de bataia cea grozavă ce-avea să se facă şi să fie.

Mai înainte de a încăleca şi el însuşi, împăratul chemă pe fiicele sale la sine, le grăi vorbe blânde şi părinteşti şi dete apoi la fiecare câte o floare frumoasă, câte o păsărică veselă şi câte un măr fraged.

- A cărei floare se va vesteji, a cărei păsărică se va întrista şi al cărei

măr va putrezi, despre aceea voi şti că nu şi-a păzit credinţa, grăi împăratul cel înţelept.

Încălecă apoi pe cal, zise "sănătate bună" şi porni cu voinicii sai în calea cea mare.

Când cei trei feciori ai împaratului vecini primiră vestea ca împaratul a pornit în cale şi ca s-a departat de acasă, ei se înţeleseră între sine şi încălecară, ca să meargă la cetatea cea cu trei fete de împărat să răpească credinţa fetelor şi să-i facă împăratului supărare. Cel mai bătrân dintre feciori, voinic, şi viteaz şi frumos merse înainte, ca să vadă ce e şi cum, şi apoi să aducă veste şi să spuie.

Trei zile şi trei nopţi a stat voinicul pe sub ziduri fără ca vreuna din fete să se fi arătat la fereastră. În crepetul zorilor de-a patra zi el pierdu răbdarea, îşi întări inima şi bătu la fereastra celei mai mari dintre fetele de imparat.

- Ce e? cine e? şi ce vrea? întrebă fata trezită din somnul cel mai dulce.

- Eu sunt surioară! grăi feciorul de împărat voinic împărătesc, ce stau de trei zile cu dragoste la tine la fereastră.

Fata cea de împărat nici nu se apropie de fereastra, ci grăi cu glas înţelept:

- Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ţi crească în cale şi spini să-ţi rămână pe urmă.

Peste trei zile şi trei nopţi, feciorul de împărat iarăşi bătu la fereastră. Acuma fata de împărat se apropie de fereastră şi grăi cu glas blând:

- Ţi-am zis să mergi pe calea pe care ai venit: spini să-ţi crească-n cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Încă trei zile şi trei nopţi stete feciorul de împărat la fereastra fetei. În crepetul zorilor de-a zecea zi, adică dupa ce au trecut de trei ori câte trei zile şi de trei ori câte trei nopţi el îşi netezi părul şi bătu, acum d-a treia oara la fereastră.

- Ce e? cine e? şi ce voieşte? întrebă fata de împărat, acuma mai răstit decât în celelalte rânduri.

- Eu sunt, surioară! grăi feciorul de împărat. De trei ori câte trei zile stau cu dor la tine la fereastrâ; vreau să-ţi văd faţa, să-ţi privesc ochii şi să aud cum curg vorbele de pe buzele tale.

Fata de împărat deschise fereastra, privi cu supărare la voinicul cel frumos, apoi grăi cu glas neauzit:

- Eu ţi-aş privi în faţa şi ţi-aş grăi o vorbă: mergi mai-nainte la sora mea cea mijlocie, şi numai după aceea vino la mine.

- Am să trimit pe frate-meu cel mijlociu, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai însă o sărutare pentru ca să-mi fie calea mai uşoară.

Şi nici n-a zis bine pana ce şi fură un sărutat de la fata cea frumoasă.

- Să n-ai parte de altul! zise fata de împărat ştergându-se pe buze cu mâneca cea ţesută cu altiţe. Mergi pe calea pe care ai venit: flori să-ţi crească în cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Feciorul de împărat merse la fraţii săi, le spuse cum şi ce, şi cel mijlociu porni în cale.

După ce feciorul cel mijlociu stete de nouă ori câte nouă zile şi de nouă ori câte nouă nopţi la fereastra fetei celei mijlocii şi bătu de a treia oară la fereastra ei, ea deschise fereastra şi îi grăi cu glas drăgăstos:

- Eu ţi-aş privi în faţă şi ţi-aş grăi o vorbă: să mergi însă la sora mea cea mai tânără şi numai după aceea vino la mine.

- Am să trimit pe frate-meu cel mai tânăr, grăi feciorul de împărat. Să-mi dai o sărutare ca să pot merge mai iute.

Şi nici nu zise până ce şi fură un sărutat.

- Să nu ai parte de altul! grăi şi această fată. Mergi în calea pe care ai venit: flori să-ţi crească în cale şi flori să-ţi rămână pe urmă.

Feciorul cel de împărat merse la fraţii săi, le spuse - cum şi ce - şi, acum de-a treia oară, porni feciorul de împărat - cel mai tânăr fecior de împărat. Când el sosi la cetatea cea cu trei fete, Ileana sta la fereastră şi, cum sta, ea îl văzu, şi-i grăi cu glas vesel:

- Cel voinic frumos cu faţă de împărat, ce cale ţi-ai ales de mâni aşa de înfocat?

Când feciorul de împărat văzu faţa Ilenei şi auzi vorba ei, el stete locului, privi la ea şi apoi grăi cu glas voinicesc:

-Am pornit la soare, ca să-i fur o rază, să-i încredinţez sora şi s-o duc acasă, să mi-o fac mireasă. Acum, surioară, mă opresc în cale să privesc la tine, în raza feţei tale şi să-ţi zic o vorbă şi să-ţi fur o vorbă.

Ileana îi răspunse cu înţelepciune:

- De ţi-ar fi năravul cum îţi este vorba, de ţi-ar fi şi sufletul cum îţi este faţa, mândre şi frumoase, blânde, drăgăstoase, te-aş chema în casă, te-aş pune la masă şi te-aş ospăta şi te-aş săruta.

Feciorul de împărat sări de pe cal când auzi aceste vorbe, apoi grăi cu glas voinicesc:

- Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, că-mi este sufletul precum îmi vezi faţa; lasă-mă în casă, pune-mă la masă; şi, din zori în seară, rău să nu-ţi pară.

Şi nici nu-şi grăi vorba - până ce şi sări pe fereastră şi peste fereastră în casă şi în casă la masă şi la masă tocmai în frunte, unde şedea împăratul când era mire.

- Ei! stăi! grăi Ileana. Să văd mai înainte: eşti ce-ar fi să fie şi numai dup-aceea să grăim vorba şi să gustăm pomana şi să începem dragostea. Poţi tu face să-nflorească din brusture trandafir?

- Ba! grăi feciorul cel de împărat.

- Atunci floarea ta este scaiul! zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face ca să cânte liliacul în glas frumos?

- Ba! grăi feciorul cel de împărat.

- Atunci ziua ta e noaptea! zise Ileana cea înţeleaptă. Poţi tu face să rodească măr pe iarba lupului?

- Pot! grăi feciorul de împărat.

- El să fie pomana ta! zise Ileana cea frumoasă şi şireată. Aşază-te la masă!

Feciorul de împărat se aşeză la masă. Ei, dar Ileana e Ileana cea şireată! El nu se aşeză încă bine - şi iată - că şi căzu, cu scaun cu tot, în pivniţa cea adâncă, în care era ascunsă comoara împăratului.

Acum Ileana începu să strige „primejdie" şi când se adunară toţi argaţii, ca să vadă ce e şi pentru ce, ea le spuse c-a auzit troncote prin pivniţă şi se teme cum că a intrat cineva în pivniţă, ca să fure comoara împăratului. Multe vorbe n-au făcut argaţii, ci de loc deschiseră uşa cea de fier şi intrară în pivniţă şi aflară pe feciorul de împărat şi cu ruşine îl duseră la judecată.

Ileana spuse judecata:

- Douăsprezece fete pedepsite să-l scoată afară din ţară şi, când vor ajunge cu el la marginea ţării, fiecare să-i dea câte un sărutat.

Aşa s-a poruncit; aşa s-a întâmplat.

Când feciorul cel de împărat a sosit acasă la fraţii săi, le-a spus toată întâmplarea şi, după ce le-a spus-o, mare supărare a intrat în sufletele lor. Ei au trimis dară vorbă la cele două mai mari fete de împărat, ca ele să facă ce vor face, ca să trimită cumva pe Ileana la curtea împăratului celui cu trei feciori, pentru ca ei să se poată răzbuna asupra ei - pentru batjocura ce a pus pe capul lor. Când cea mai mare fată de împărat primi cuvântul feciorilor de împărat, ea se făcu bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat şi îi spuse că ea numai aşa se va putea însănătoşi, dacă Ileana îi va aduce mâncare de pe vatra feciorilor de împărat.

Ileana de dragul surorii sale le făcea toate: ea luă dar cofiţa şi porni către curtea celor trei feciori de împărat, ca să meargă să ceară sau să

ieie şi să aducă.

Sosind la curte, Ileana intră în ruptul sufletului în cuhnea împărătească şi grăi către bucătarul cel mare:

- Pentru numele lui Dumnezeu! N-auzi tu cum te strigă împăratul? Mergi iute, ca să vezi ce e şi pentru ce şi care pricină!

Bucătarul îşi luă picioarele pe umeri şi se depărta - ca şi la poruncă împărătească adecă. Ileana rămase singură în cuhne, îşi umplu vasele de bucate, vărsă apoi pe jos toate bucatele cele scumpe ce stau la foc şi după aceea se feri din cale.

După ce feciorii de împărat înţeleseră şi despre această batjocură, ei se supărară încă mai tare decât ce-au fost până acum, trimiseră din nou vorbă la cele două surori şi se pregătiră din nou la răzbunare.
Abia primi sora cea mijlocie cuvântul voinicilor, ea se făcu bolnavă, chemă pe Ileana la sine la pat şi îi spuse că numai aşa se va însănătoşi, dacă va gusta din vinul ce se află în pivniţele feciorilor de împărat.
Ileana pentru sora sa le făcea toate: luă dar cofiţa şi porni ca să meargă - şi să vină. Sosind la curte, ea intră în ruptul sufletului în pivniţă şi grăi către pivni-cerul cel mare:

- Pentru numele lui Dumnezeu! N-auzi tu cum te strigă împărăteasa? Fugi şi vezi cum, ce şi pentru ce pricină!

Pivnicerul îşi luă picioarele pe umeri şi se depărta - ca şi la porunca împărătesei adecă. Ileana îşi umplu vasele cu vin, vărsă ce-a rămas prin pivniţă şi apoi porni către casă.

Feciorii de împărat trimiseră acum d-a treia oară veste la cele două fete de împărat, ca ele să trimită pe Ileana cum n-au trimis-o încă.

Fetele de împărat se făcură acum amândouă bolnave, chemară pe sora lor la sine şi îi spuseră că ele numai atunci se vor însănătoşi, dacă Ileana le va aduce două mere de la feciorii cei de împărat.

- Dragi surorile mele, grăi Ileana către ele, pentru voi mă duc şi în foc, şi în apă; cu atât mai bucuros la voinicii cei împărăteşti.

Îşi luă după aceea cofiţa şi porni, ca să meargă, să afle, să ia, să aducă şi să scape pe dragele surorile sale de la moarte.

După ce a înţeles feciorul de împărat cel mai tânăr cum că Ileana are să vină la el în grădină, ca să fure merele cele de aur, el porunci că, dacă va auzi cineva vaiete în grădină, nimeni să nu cuteze să intre, ci să lase pe cel ce s-ar văieta, ca să se vaiete în pace. Luă după aceea cuţite mari şi săbii, şi suliţe, şi fel de fel de lucruri şi le ascunse în pământ, pe sub mărul cel cu poame de aur; le ascunse aşa, că numai vârful ascuţit le ieşea din pământ. După ce a gătit tot, el se ascunse într-un tufiş, aşteptând sosirea Ilenei.

Ileana sosi la poarta grădinii, şi când ea văzu leii cei mari ce stau de pază la intrare, le aruncă câte o bucăţică de carne: leii începură a se bate, iar Ileana merse la măr, păşi încet printre cuţite, săbii, suliţe şi alte lucruri şi se sui în pom.

- Să-ţi fie de bine, surioară, grăi feciorul de împărat acuma. îmi pare bine că te văd la casa mea!

- A mea să fie bucuria, răspunse Ileana, că am voinic împărătesc, şi frumos, şi viteaz de tovarăş. Aide, suie-te în pom şi-mi ajută să culeg mere pentru dragele surorile mele, că le-au cerut cu limbă de moarte.

Feciorul de împărat nici nu dorea mai mult, el avea de gând ca să

tragă pe Ileana din pom între cuţite.

- Eşti bună tu, lleano, grăi el, fii dar încă mai bună şi-mi dă mâna de mă ajută în pom!

„Rău e gândul tău, îşi gândi Ileana, dar parte să ai de el!" îi dete apoi mâna, îl ridică pe tulpină până la cracuri, îl lăsă apoi ca să cadă între cuţite şi săbii, şi fel de fel de lucruri ce erau pregătite spre pierzarea ei.

- Na-ţi, grăi după aceea, să ştii şi tu ce ai avut de gând!

Voinicul cel rău la suflet începu să strige şi să se vaiete: hei! dar nimeni nu venea să-l ajute, ci-l lăsau ca, după porunca lui, să se vaiete în pace şi să sufere, şi să rabde usturaturile cele grozave.

Ileana îşi luă merele, le duse acasă, ie dete la surorile ei, se întoarse după aceea la curtea împăratului şi le spuse argaţilor ca să meargă să scape pe domnul lor din primejdia cea mare. Feciorul cel de împărat, batjocorit ca vai de el, trimise după cea mai vestită vrăjitoare din ţară, ca să vină să-i facă leac şi să-i vindece rănile. Ileana s-a fost dus însă mai înainte la vrăjitoare şi i-a dat bani mulţi pentru ca s-o lase pe ea, pe Ileana, să meargă în locul vrăjitoarei. Aşa ajunse Ileana ca vrăjitoare la curtea împăratului: ea porunci apoi ca să se ia pielea unui bivol şi să se pună trei zile şi trei nopţi în murătură sărată, şi după aceea s-o scoată şi să învelească în ea pe feciorul cel rănit. Usturaturile feciorului de împărat se făcură încă mai straşnice, durerile lui încă mai nesuferite. Când el văzu dar cum c-acuma nu e bine, trimise după un popă, ca, mai înainte de ce-ar muri, să-şi uşureze sufletul şi să se împărtăşească. Dar Ileana nici acum nu dormea; ea merse la popă, îi dete mulţi bani şi făcu ca el să o trimită pe ea în locul său. Aşa ajunse

Ileana ca popă la curtea împăratului.

Când Ileana ajunse la patul feciorului de împărat el era pe pragul morţii; nu mai erau în el decât trei răsuflări.

- Fătul meu, grăi Ileana popită, m-ai chemat la tine ca să-ţi mărturiseşti păcatele. Gândeşte dar la ceasul morţii şi spune-mi ce-ţi zace la inimă. Eşti supărat pe cineva ori ba?

- Ba! Pe nimeni! grăi feciorul de împărat. Pe nimeni afară de Ileana, fata cea mai tânără a împăratului vecin. Şi o urăsc cu dor şi dragoste! vorbi mai departe feciorul de împărat. Dacă ar fi să nu mor, să mă însănătoşesc, mă duc s-o peţesc la împăratul, şi dacă n-o pieri în noaptea cea dintâi, atunci ea să-mi fie soţie credincioasă şi după lege.

Ileana ascultă aceste vorbe, zise încă şi ea puţine şi apoi merse acasă. Aici înţelese că surorile ei plâng şi se văietă pentru că au fost simţit că împăratul are să sosească acasă de la lupta cea mare.

- Bucurie s-aveţi, le zise Ileana, când auziţi că taica nostru cel bun are să vină acasă întreg şi sănătos.

- Hei! că noi ne-am bucura, răspunseră surorile, dacă nu ne-ar fi veştejit floarea, nu ne-ar fi putrezit mărul şi nu s-ar fi supărat păsărică; dar acum e vai şi amar de capul nostru.

Când Ileana auzi astfel de vorbe, ea merse la sine în casă şi află că floarea e încă aburită de rouă, că pasărea e flămândă şi că mărul numai că nu zice „mănâncă-mă, surioară". Ca să le ajute dar dragilor surorilor ei, ea dete la una din ele floarea, la alta dete păsărică, iar sieşi ţinu numai mărul cel fraged. Aşa aşteptară sosirea împăratului celui aspru la poruncă.

împăratul, îndată ce sosi acasă, intră la fata cea mai mare şi o întrebă de floare, de păsărică şi de măr. Ea îi arătă numai floarea; şi asta era însă pe jumătate veştejită. împăratul nu zise nimic, ci merse la fiică-sa cea mijlocie. Asta-i arătă numai păsărică; şi asta era însă pe jumătate întristată, împăratul iarăşi nu zise nimic, ci merse fără vorbă la fiică-sa cea mai mică, la Ileana cea înţeleaptă.

Când împăratul văzu mărul pe dulapul Ilenei, el era să-l mănânce cu ochii, de frumos ce era.

- Unde ai pus floarea şi ce ai făcut cu păsărică? întrebă pe Ileana.

Ileana nici nu răspunse, ci fugi la surorile sale şi aduse o floare proaspătă şi o pasăre veselă.

- Mare să creşti, fata mea! grăi împăratul. Acum văd că ţi-ai păzit credinţa.

De la Ileana împăratul iarăşi merse la fiică-sa cea mijlocie şi apoi la cea mai mare. După ce el le întrebă de cele trei lucruri ce le-a încredinţat, ele îşi aduseră cu grabă pasărea, floarea şi mărul de la Ileana. Hei! Dar bunul Dumnezeu nu rabdă minciuna: la ele floarea era veştedă, pasărea era tristă şi numai mărul era proaspăt, fraged, rumen şi îmbietor la faţă.

Când împăratul văzu aceasta, el înţelese toată treaba: porunci dar ca pe cele două fete mai mari să le îngroape pân' la sânişori în pământ şi aşa să le lase ca să vestească asprimea pedepsii împărăteşti. Iar pe Ileana o lăudă şi o sărută şi multă vorbă bună şi împărătească făcu cu ea, zicându-i:

- Mult noroc să ai, fata mea, căci tu ţi-ai păzit credinţa.

După ce feciorul cel mai tânăr al împăratului vecin s-a însănătoşit, el încalecă şi porni, ca să vină să peţească pe Ileana. Impăratul cel bătrân, tata Ilenei, îi zise cu vorbă părintească când el îşi spuse gândul care l-a făcut să pornească în cale:

- Fătul meu, voinice, mergi şi întreabă pe Ileana; cum ea doreşte, cu ajutorul lui Dumnezeu, aşa are să fie.

Iar Ileana nu zise nici o vorbă, ci lăsă ca voinicul cel păţit să o sărute. Atunci împăratul pricepu toată treaba şi grăi:

- Dragi copiii mei, bag sama aşa a fost dat, ca voi să vă fiţi soţ şi soţie; să vă fie dară de bine! Multă vreme n-a trecut până ce Ileana se cunună cu feciorul cel voinic, şi frumos, şi viteaz, şi împărătesc, şi li se făcu o nuntă, încât i-a mers vestea în şapte ţări... Hei! dar Ileana n-a uitat vorba şi gândul cel rău al feciorului de împărat: ea ştia cum că în cea dintâi noapte după cununie are să o primejduiască. Porunci dară ca să se facă o păpuşă de zahăr tocmai atât de mare cum era ea însăşi... cu faţă, cu ochi, cu buze, cu toată făptura Ilenei... Şi când păpuşa fu gătită, ea o ascunse în patul în care ea avea să se culce în acea noapte.

Sara, când cuscrii şi corinteii s-au fost a-şezat la odihnă şi Ileana s-a fost culcat în pat, feciorul de împărat grăi către mireasa lui:

- Dragă Ileana, să mă aştepţi puţintel, că eu vin îndată.

Ieşi după aceea din casă.

Ileana nu se gândi mult, ci sări din pat, lăsă păpuşa cea de zahăr în locul său şi se ascunse după o perdea ce sta la capul patului. Ileana nici nu se ascunsese bine până ce feciorul de împărat şi intră în casă,

cu o sabie ascuţită în mână.

- Să-mi spui acum, Ileana mea dragă, grăi el, tu m-ai aruncat pe mine în pivniţă?

- Eu! grăi Ileana de sub perdea.

Feciorul de împărat dete o dată cu sabia peste sânişorii păpuşii.

-Tu m-ai scos cu batjocură din ţară? întrebă el de-a două oară.

- Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete peste faţă.

- Tu mi-ai vărsat mâncările? întrebă feciorul de împărat de-a treia oară.

- Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada de sus în jos.

- Tu mi-ai vărsat vinul? întrebă feciorul de împărat de-a patra oară.

- Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat dete cu spada o dată cruciş şi o dată în curmeziş. Iar Ileana începu a răsufla aburi de moarte.

- Tu m-ai aruncat în cuţite? întrebă feciorul de împărat de-a cincea oară şi mai în urmă.

- Eu! grăi Ileana.

Feciorul de împărat împunse acuma cu sabia în inima Ilenei, începu

apoi să dea în toate părţile, şi cruciş, şi curmeziş, şi în lung, şi în lat, să dea din toate puterile ce avea, încât îi curgeau lăcrămile pârâu. Când se apropiară zorile de ziuă, el începu să plângă din toată inima. Odată îi sări o bucăţică de zahăr în gură.

- Hei! Ileana! Dulce ai fost vie, dar dulce eşti şi moartă! zise el plângând încă mai tare.

- Dulce, zău! grăi Ileana, ieşind de sub perdea, dar pe de-o sută şi de o mie de ori mai dulce am să fiu de aci înainte.

Feciorul de împărat stete împietrit de bucurie când văzu pe Ileana întreagă şi sănătoasă. El o cuprinse în braţe, şi de aci înainte trăiră mulţi ani fericiţi şi împărăţiră peste ţară cu pace şi cu noroc.